

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

**ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΖΩΪΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΙΩΝ**

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Επιχειρηματικότητα και Συμβουλευτική στην Αγροτική Ανάπτυξη»

με κατεύθυνση «Αναπτυξιακοί Σύμβουλοι»

Μεταπτυχιακή Εργασία

**«Η Απασχόληση των Νέων στις Αγροτικές Περιοχές την Περίοδο
της Κρίσης»**

Τζίνας Χ. Δημήτριος

**Επιβλέπων: Στ. Ζωγραφάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα
Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, ΓΠΑ**

Αθήνα, 2016

Μεταπτυχιακή Εργασία

«Η Απασχόληση των Νέων στις Αγροτικές Περιοχές την Περίοδο
της Κρίσης»

Τζίνιας Χ. Δημήτριος

Επιβλέπων:

Στ. Ζωγραφάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής
Οικονομίας και Ανάπτυξης, ΓΠΑ

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής:

Α. Κουτσούρης , Αναπληρωτής καθηγητής , Τμήμα Αγροτικής
Οικονομίας & Ανάπτυξης ,ΓΠΑ

Χρ. Παπαδάς , Επίκουρος καθηγητής , Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας &
Ανάπτυξης , ΓΠΑ

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναλύσει τις διάφορες διαστάσεις της ανεργίας και της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Δίνεται έμφαση στους νέους και ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές με απώτερο σκοπό να μελετηθεί η πιθανότητα επιστροφής των νέων από τις αστικές και ημιαστικές στις αγροτικές περιοχές. Για τους σκοπούς της έρευνας, χρησιμοποιούνται πρωτογενή δεδομένα των Ερευνών Εργατικού Δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για την περίοδο 2008-2014. Η εκτίμηση της πιθανότητας ανεργίας γίνεται με τη χρήση πολυμετάβλητου υποδείγματος τύπου logit. Η παρούσα έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα πως η πιθανότητα απασχόλησης στις αστικές και ημιαστικές περιοχές είναι μεγαλύτερη σε σχέση με τις αγροτικές περιοχές. Συνεπώς, εκτιμάται ότι οι νέοι έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να μην επιστρέψουν στις αγροτικές περιοχές.

Επιστημονική περιοχή της εργασίας: Οικονομικά της Εργασίας

Λέξεις – κλειδιά: απασχόληση, ανεργία, ανεργία νέων, αγροτικές περιοχές.

Abstract

The purpose of this study is to analyze the various dimensions of unemployment and employment during the economic crisis in Greece. The emphasis is on young people, especially in rural areas with a view to study the possibility of returning from urban and semi-urban to rural areas especially for young people. For research purposes, micro data from Labour Force Survey for 2008-2014 period are used. The estimation of unemployment probability is realized by using a multivariate logit model. This study concludes that the probability of employment in urban and semi-urban areas is higher than in rural areas. Consequently, young people are more likely not to return to rural areas.

Scientific Field: Labour Economics

Keywords: employment, unemployment, youth unemployment, rural areas.

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

Η απαρχή της χρηματοοικονομικής κρίσης στην Ελλάδα έχει ως χρονικό σημείο έναρξής της το 2009. Τότε, το δημόσιο χρέος άγγιξε το 129,4% του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος (ΑΕΠ) και ταυτόχρονα το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού υπολογίζονταν στο 15,6% του ΑΕΠ. Ο συνδυασμός του υψηλού ποσοστού δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ με το απροσδόκητα υψηλό δημόσιο έλλειμμα απέκλεισαν την Ελλάδα από τις διεθνείς χρηματαγορές, αφαιρώντας της τη δυνατότητα άντλησης χρημάτων από την έκδοση κρατικών ομολόγων, αφού τα επιτόκια δανεισμού εκτοξεύθηκαν, αντικατοπτρίζοντας τον κίνδυνο χρεοκοπίας της Ελλάδας.

Η αδυναμία χρηματοδότησης του δημοσίου χρέους θα οδηγούσε με μαθηματική ακρίβεια στη χρεοκοπία της Ελλάδας με ανυπολόγιστες συνέπειες τόσο για την ίδια τη χώρα όσο και πιθανώς για την Ευρωζώνη. Έτσι, με σκοπό την αποφυγή της χρεοκοπίας, η ελληνική κυβέρνηση συμφώνησε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) σε ένα τριετές πρόγραμμα ύψους 110 δις ευρώ, το οποίο περιελάμβανε τόσο μέτρα δημοσιονομικού χαρακτήρα με σκοπό τη μείωση του ελλείμματος, όσο και μεταρρυθμίσεις προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Πέραν των παραπάνω, τα προγράμματα χρηματοδότησης είχαν ως στόχο τη χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών (μισθοί, συντάξεις) αλλά και τη στήριξη του τραπεζικού συστήματος.

Για τον περιορισμό του ελλείμματος, υιοθετήθηκαν αυστηρά μέτρα περιστολής των δημοσίων δαπανών, όπως η μείωση μισθών των δημοσίων υπαλλήλων και η δραστική περικοπή της δημόσιας κατανάλωσης και των δημοσίων επενδύσεων. Όπως ήταν φυσικό, τα μέτρα αυτά είχαν επιδράσεις τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Τα αποτελέσματα των προγραμμάτων λιτότητας ήταν σκληρά για την ελληνική οικονομία. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 2009-2014, το ΑΕΠ της χώρας συρρικνώθηκε σωρευτικά κατά σχεδόν 25%, δηλαδή κατά 59 δις ευρώ. Κατά την ίδια περίοδο, η ανεργία σχεδόν τριπλασιάστηκε, από το 9,6% στο 26,5%, ενώ ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε κατά σχεδόν 1 εκατομμύριο άτομα.

Ωστόσο, η κρίση δεν χτύπησε ομοιόμορφα το σύνολο της οικονομίας ή το σύνολο του πληθυσμού. Υπήρξαν κλάδοι οι οποίοι επλήγησαν περισσότερο και η απασχόληση μειώθηκε σε μεγαλύτερο βαθμό. Επίσης, υπήρξαν πληθυσμιακές ομάδες οι οποίες

αντιμετώπισαν σε μεγαλύτερο βαθμό τον κίνδυνο της ανεργίας ή της φτώχειας και ουσιαστικά έμειναν απροστάτευτες κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), ο ρυθμός μεταβολής των ωρών απασχόλησης κατά την περίοδο 2008-2014 για το σύνολο της οικονομίας ήταν -4%, ενώ ήταν επίσης αρνητικός για το δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα της οικονομίας. Αντίθετα, στον πρωτογενή τομέα ο ρυθμός αυτός ήταν θετικός. Τα στοιχεία αυτά φανερώνουν πως ο πρωτογενής τομέας επλήγει λιγότερο από την κρίση σε σχέση με τους άλλους δύο. Τα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα ίσχυαν κατά τα χρόνια πριν το ξέσπασμα της κρίσης, γεγονός που αποκαλύπτει τη μετακίνηση εργαζομένων από τον πρωτογενή τομέα πριν από την κρίση και την αντίστροφη κίνηση μετά από αυτή.

Όσον αφορά την πληθυσμιακή διάρθρωση της κρίσης, οι γυναίκες και οι νέοι έως 24 ετών αποτελούσαν πριν την κρίση τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, που αντιμετώπιζαν το μεγαλύτερο κίνδυνο ανεργίας για διαφορετικούς ωστόσο λόγους η κάθεμία.

Στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιούνται πρωτογενή στοιχεία των Ερευνών Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για την περίοδο 2008-2014. Με τη βοήθεια των στοιχείων αυτών, γίνεται αρχικά ανάλυση διαφόρων διαστάσεων της απασχόλησης στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζονται στοιχεία για τη διάρθρωση της απασχόλησης ανά φύλο, εκπαιδευτική βαθμίδα, οικογενειακή κατάσταση, αντικείμενο σπουδών και γεωγραφική περιφέρεια. Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα αντίστοιχα στοιχεία με έμφαση στις αγροτικές περιοχές.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, γίνεται εκτίμηση της πιθανότητας ανεργίας στην αγορά εργασίας με έμφαση τους νέους και στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα της παρούσας ανάλυσης.

Κεφάλαιο 2 : Η απασχόληση και η ανεργία στην Ελλάδα στα χρόνια της κρίσης.

Οι επιπτώσεις της κρίσης από την έναρξή της το 2008 μέχρι σήμερα στην αγορά εργασίας είναι τρομακτικές, λαμβάνοντας υπόψη τα τελευταία στατιστικά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. που αναφέρονται στην κατάσταση της απασχόλησης σε ηλικία από 15 χρονών και άνω στο σύνολο της χώρας. Σύμφωνα με τα στοιχεία το Ά τρίμηνο του 2008 η ανεργία ήταν 8,4% (ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού), το 2012 αντίστοιχα η ανεργία αντίστοιχα ήταν 22,8 % και στο Ά τρίμηνο του 2015 αντίστοιχα 26,6%. Η ανεργία δηλαδή τριπλασιάστηκε από την έναρξη της κρίσης έως σήμερα.

1. Η διάρθρωση της ανεργίας κατά φύλο

Εξετάζοντας το ποσοστό της ανεργίας σε σχέση με το φύλο παρατηρείται ότι διαχρονικά στις γυναίκες το ποσοστό ανεργίας είναι μεγαλύτερο από τους άνδρες. Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και συγκρίνοντας τα ποσοστά ανεργίας του Ά τριμήνου του 2008 και 2015 παρατηρούμε μία αύξηση της ανεργίας στις γυναίκες κατά 18,2 ποσοστιαίες μονάδες και αντίστοιχα στους άνδρες κατά 17,9 ποσοστιαίες μονάδες. Δηλαδή, παρατηρούμε ότι υπήρξε αλματώδης αύξηση της ανεργίας και για τα δύο φύλα, ωστόσο η αύξηση για τους άνδρες ήταν πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με τις γυναίκες (Πίνακας 1). Παρόλα αυτά, η ανεργία στις γυναίκες παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα.

Πίνακας 1. Ποσοστά ανεργίας ανά φύλο (α' τρίμηνο), 2008-2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Άνδρες	5,6	6,9	9,2	13,5	19,9	24,9	25,0	23,5
Γυναίκες	12,4	13,1	15,6	19,6	26,6	31,1	31,4	30,6
Σύνολο	8,4	9,5	11,9	16,1	22,8	27,6	27,8	26,6

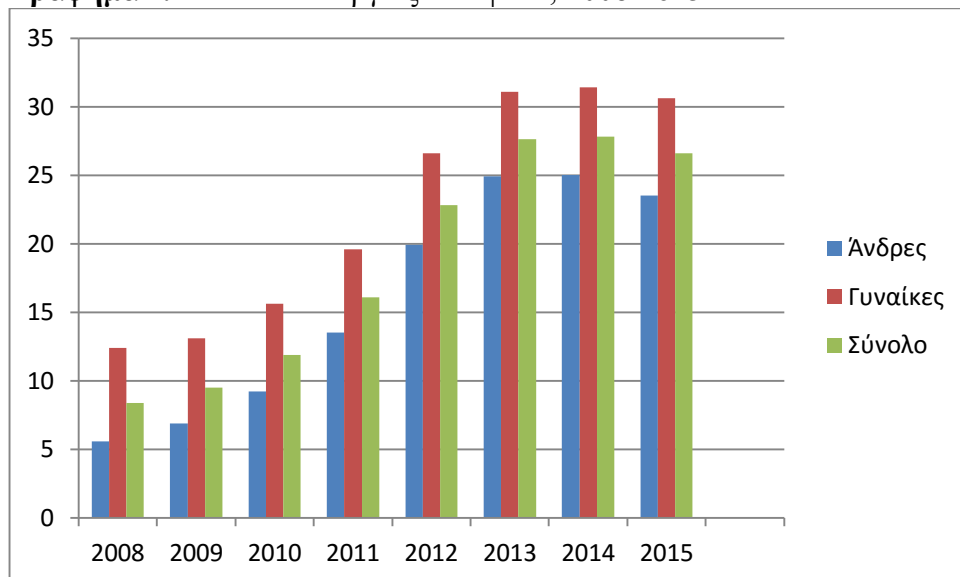
Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

2. Η διάρθρωση της ανεργίας κατά ηλικιακές ομάδες

Ερευνώντας τα ποσοστά ανεργίας των ηλικιακών ομάδων, προκύπτει το συμπέρασμα ότι η ηλικιακή ομάδα που πλήττεται περισσότερο είναι η 15- 19 όπου παρατηρείται αύξηση της ανεργίας κατά 31,6 % από το πρώτο τρίμηνο του 2008 έως το Ά τρίμηνο

2015. Ακολουθούν οι ηλικιακές ομάδες των 20 – 24 ετών και 25 – 29 ετών με αντίστοιχες αυξήσεις 27,6 % και 25,6 % (Πίνακας 2). Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, από την έναρξη της οικονομικής κρίσης το 2008 η ανεργία των νέων παραμένει μεγαλύτερη.

Γράφημα 1. Ποσοστά ανεργίας ανά φύλο, 2008-2015

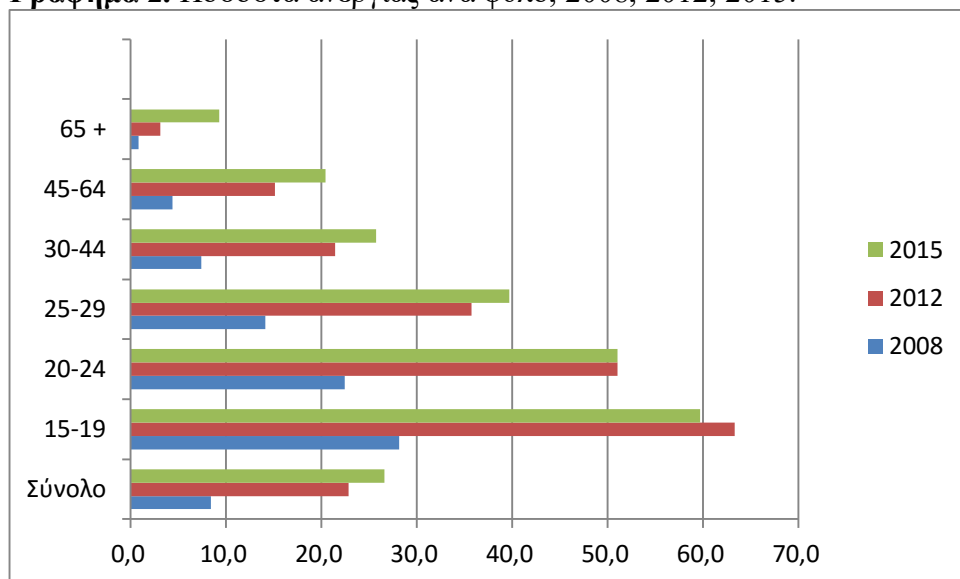
Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πίνακας 2. Ποσοστά ανεργίας κατά ηλικιακές ομάδες

	2008	2012	2015
Σύνολο	8,4	22,8	26,6
15-19	28,1	63,3	59,7
20-24	22,4	51,0	51,0
25-29	14,1	35,7	39,7
30-44	7,4	21,4	25,7
45-64	4,4	15,1	20,4
65 +	0,8	3,1	9,3

Γράφημα 2. Ποσοστά ανεργίας ανά φύλο, 2008, 2012, 2015.

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

3. Η διάρθρωση της ανεργίας στις γεωγραφικές περιφέρειες

Η μέτρηση του ποσοστού ανεργίας κατά γεωγραφική περιφέρεια εστιάζει στα διαρθρωτικά προβλήματα της αγοράς εργασίας ανά γεωγραφική περιοχή της χώρας γεγονός που οδηγεί τόσο σε εσωτερική μετακίνηση του πληθυσμού για ανεύρεση επαγγελματικών ευκαιριών όσο και σε μετανάστευση .

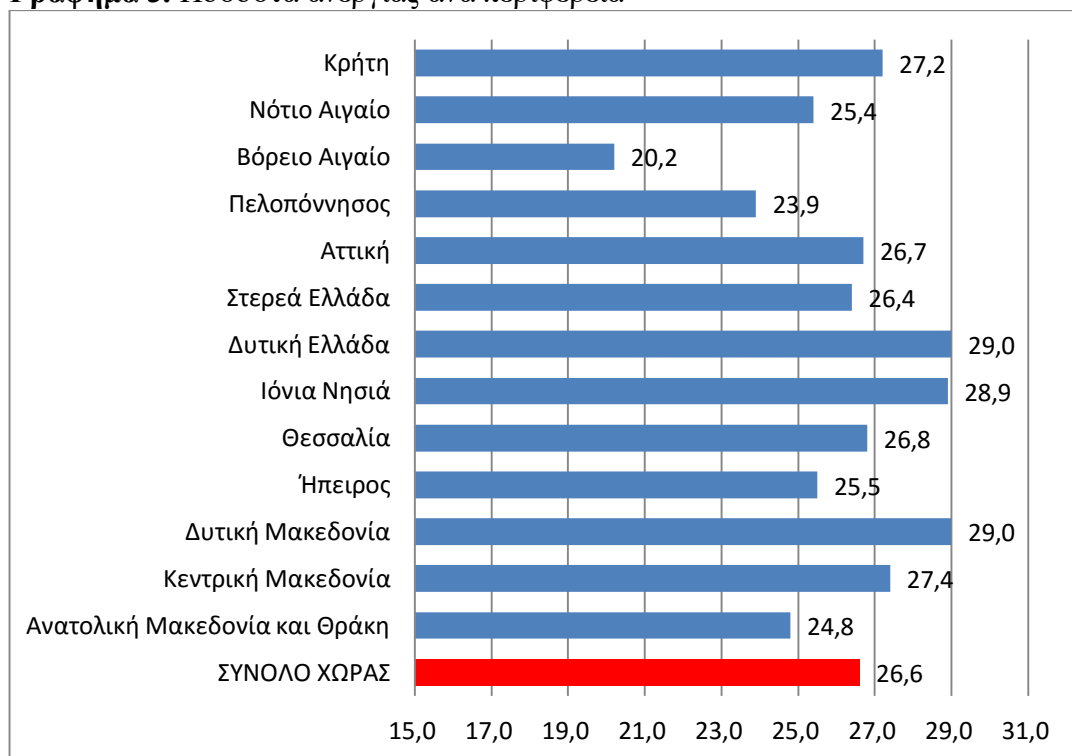
Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και όπως παρουσιάζονται στο παρακάτω ραβδόγραμμα οι περιφέρειες που καταγράφουν την μεγαλύτερη ανεργία σε σχέση με το σύνολο της χώρας είναι η περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (29 %) , Δυτικής Μακεδονίας (29 %) , Ιόνια Νησιά (28,9 %) , Κεντρικής Μακεδονίας (27,4 %) , Κρήτης (27,2 %) , Θεσσαλίας (26,8 %) και τέλος η Αττική με (26,7 %) . Οι υπόλοιπες περιφέρειες βρίσκονται κάτω από το ποσοστό του συνόλου της χώρας.

Πίνακας 3. Ποσοστό ανεργίας ανά γεωγραφική περιφέρεια

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	26,6
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	24,8
Κεντρική Μακεδονία	27,4
Δυτική Μακεδονία	29,0
Ήπειρος	25,5
Θεσσαλία	26,8
Ιόνια Νησιά	28,9
Δυτική Ελλάδα	29,0
Στερεά Ελλάδα	26,4
Αττική	26,7
Πελοπόννησος	23,9
Βόρειο Αιγαίο	20,2
Νότιο Αιγαίο	25,4
Κρήτη	27,2

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Γράφημα 3. Ποσοστά ανεργίας ανά περιφέρεια

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

4. Μελέτη της απασχόλησης και της ανεργίας σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης

Το επίπεδο εκπαίδευσης αποτελεί ένα επιμέρους κριτήριο βάσει του οποίου υλοποιείται η κατηγοροποίηση των ανέργων καθώς προκύπτουν πολύ χρήσιμες πληροφορίες .

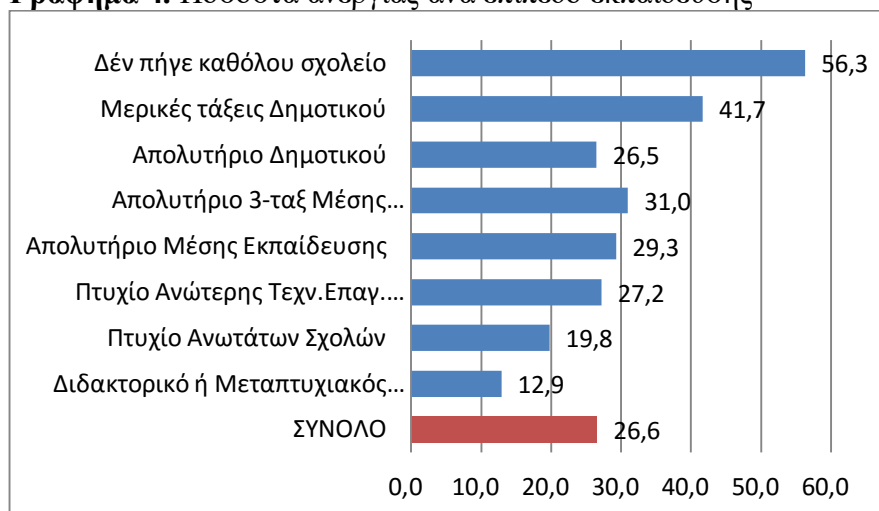
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του παρακάτω πίνακα , όπου εμφανίζονται τα ποσοστά ανεργίας ανά επίπεδο εκπαίδευσης , το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας καταγράφεται σε αυτούς που δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο και σε αυτούς που έχουν βγάλει κάποιες τάξεις του δημοτικού. Τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας καταγράφονται στις κατηγορίες ανώτερης εκπαίδευσης και συγκεκριμένα αυτοί που έχουν διδακτορικό με ποσοστό 12,9%.

Πίνακας 4. Ποσοστό ανεργίας με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης

ΣΥΝΟΛΟ	26,6
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	12,9
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	19,8
Πτυχίο Ανώτερης Τεχν.Επαγ. Εκπαίδευσης	27,2
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	29,3
Απολυτήριο 3-ταξ Μέσης Εκπαίδευσης	31,0
Απολυτήριο Δημοτικού	26,5
Μερικές τάξεις Δημοτικού	41,7
Δέν πήγε καθόλου σχολείο	56,3

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Γράφημα 4. Ποσοστά ανεργίας ανά επίπεδο εκπαίδευσης

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

5. Μελέτη της απασχόλησης κατά τομέα παραγωγής

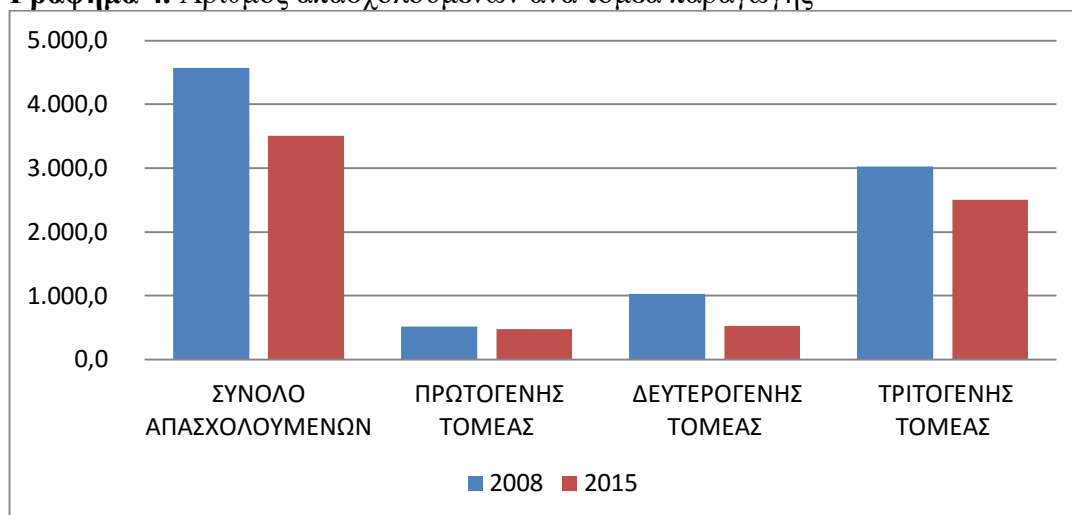
Από την έναρξη της κρίσης 1,062 εκατ. προστέθηκαν στους 378 χιλ. ανέργους του 2008, με το ποσοστό της ανεργίας να φθάνει το 26,6 % το α' τρίμηνο του 2015 . Οι μεγαλύτερες απώλειες σε θέσεις εργασίας σε ποσοστιαίες μεταβολές εμφανίζονται στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα με 501 και 522 χιλιάδες αντίστοιχα . Σε αυτή την καθοδική πορεία της απασχόλησης μέσα στα χρόνια της κρίσης φαίνεται ότι αντιστέκεται ο πρωτογενής τομέας όπου καταγράφει τις χαμηλότερες απώλειες 39,8 χιλ. Βέβαια, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 5, οι απασχολούμενοι του πρωτογενή τομέα ήταν λιγότεροι σε απόλυτους αριθμούς σε σχέση με τους άλλους δύο τομείς το 2008. Από τα αποτελέσματα αυτά διαφαίνεται ότι η κρίση που πλήττει την ελληνική οικονομία έχει διαφορετικές επιδράσεις στην απασχόληση κάθε κλάδου.

Πίνακας 5. Αριθμός απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής

	2008	2015	Μεταβολή	% διάρθρωση	% μεταβολή
ΣΥΝΟΛΟ					
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	4.567,2	3.504,4	-1.062,8	100,00	-23,3
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	516,1	476,3	-39,8	3,74	-7,7
ΤΟΜΕΑΣ					
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	1.028,8	527,8	-501,0	47,14	-48,7
ΤΟΜΕΑΣ					
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	3.022,3	2.500,3	-522,0	49,12	-17,3

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Γράφημα 4. Αριθμός απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

6. Μελέτη απασχόλησης κατά επάγγελμα

Εξαιρετικά σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα στοιχεία όσον αφορά την απασχόληση σε σχέση με τα επαγγέλματα . Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 6 παρατηρείται πτώση –σε απόλυτους αριθμούς- στην απασχόληση σε όλα τα επαγγέλματα εκτός από τους απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές όπου η απασχόληση αυξήθηκε κατά 153,6 χιλ. από το 2008 . Την μεγαλύτερη πτώση στην απασχόληση καταγράφουν τα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα με απώλειες 355,5 χιλ. θέσεις εργασίας και ποσοστιαία μεταβολή -75,9% από την αρχή της κρίσης . Ακολουθούν οι ειδικευμένοι τεχνίτες με 332 χιλ . απώλειες , υπάλληλοι γραφείου με 167,3 χιλ θέσεις εργασίας . Όσον αφορά τον πρωτογενή τομέα και σε επαγγέλματα όπως γεωργοί , κτηνοτρόφοι , δασοκόμοι και αλιείς οι απώλειες είναι περιορισμένες 45 χιλ σε σχέση με επαγγέλματα του δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Βέβαια και σε αυτή την περίπτωση, πρέπει να σημειωθεί ότι η κατηγορία των επαγγελματιών του λεγόμενου αγροτικού τομέα είναι από τις μικρότερες σε απόλυτο αριθμό εργαζομένων. Ταυτόχρονα όμως, όπως παρατηρείται στον Πίνακα 6, υπάρχουν και άλλες κατηγορίες επαγγελματιών με ανάλογο αριθμό εργαζομένων, οι οποίες υπέστησαν μεγαλύτερες απώλειες θέσεων εργασίας, όπως τα μέλη των βουλευομένων σωμάτων, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, οι τεχνολόγοι, οι υπάλληλοι γραφείου, οι χειριστές σταθερών βιομηχανικών μηχανημάτων και οι ανειδίκευτοι εργάτες.

Πίνακας 6. Αριθμός απασχολούμενων ανά επάγγελμα

ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	2008	2015	Μεταβολή	% μεταβολή
ΣΥΝΟΛΟ	4.567,2	3.504,4	-1.062,8	-23,3
(1) Μέλη των βουλευομένων σωμάτων ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα	468,6	113,1	-355,5	-75,9
(2) Πρόσωπα που ασκούν επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	678,6	648,9	-29,7	-4,4
(3) Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	397,3	289,9	-107,4	-27,0
(4) Υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	524,7	357,4	-167,3	-31,9
(5) Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές	650,1	803,7	153,6	23,6
(6) Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	492,7	447,8	-44,9	-9,1
(7) Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή τεχνικά επαγγέλματα	671,2	339,3	-331,9	-49,4
(8) Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)	325,5	212,1	-113,4	-34,8
(9) Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	301,6	238,1	-63,5	-21,1
Πρόσωπα μη δυνάμενα να καταταγούν	57,0	54,0	-3,0	-5,3

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Κεφάλαιο 3 : Η απασχόληση και η ανεργία των νέων στις αγροτικές περιοχές στα χρόνια της κρίσης.

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας είναι το μεγάλος μέγεθος (σε σχέση με άλλες χώρες της Ε.Ε.) του αγροτικού τομέα. Το 2008, οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας (κτηνοτροφία, γεωργία, αλιεία κλπ) ήταν πάνω από 500.000. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο 11% περίπου των απασχολούμενων στην ελληνική οικονομία. Κατά το ίδιο έτος, πάνω από το 20% του πληθυσμού της χώρας (περίπου 2,2 εκατ.) διέμενε σε αγροτικές περιοχές. Τα παραπάνω σύντομα στατιστικά στοιχεία αναδεικνύουν τη σημασία του αγροτικού τομέα στην ελληνική αγορά εργασίας.

Στο κεφάλαιο αυτό, θα μελετήσουμε την απασχόληση και την ανεργία στις αγροτικές περιοχές εστιάζοντας μάλιστα σε μια ιδιαίτερη πληθυσμιακή ομάδα όπως οι νέοι ηλικίας 15-29 ετών. Τα άτομα αυτά αποτελούν το πιο δυναμικό μέρος του πληθυσμού και η μελέτη της απασχόλησής τους στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας αναδεικνύει το μέλλον του τομέα αυτού αλλά και ευκαιρίες που πιθανώς να υπάρχουν στο συγκεκριμένο κομμάτι της αγοράς εργασίας.

α. Η διάρθρωση της απασχόλησης και της ανεργίας κατά φύλο

Στο προηγούμενο κεφάλαιο, παρουσιάζοντας τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για ολόκληρη την Ελλάδα, καταλήξαμε στο συμπέρασμα πως η ανεργία για τις γυναίκες παρέμεινε σε υψηλότερα επίπεδα από αυτή των ανδρών παρά τη μεγάλη αύξηση της ανεργίας των δευτέρων. Εστιάζοντας στις αγροτικές περιοχές, παρατηρούμε ότι οι άνδρες εξακολουθούν να έχουν υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης σε σύγκριση με τις γυναίκες τόσο πριν όσο και προς το τέλος της κρίσης.

Πίνακας 8. Ποσοστά απασχόλησης ανά φύλο στις αγροτικές περιοχές, 2008,2014.

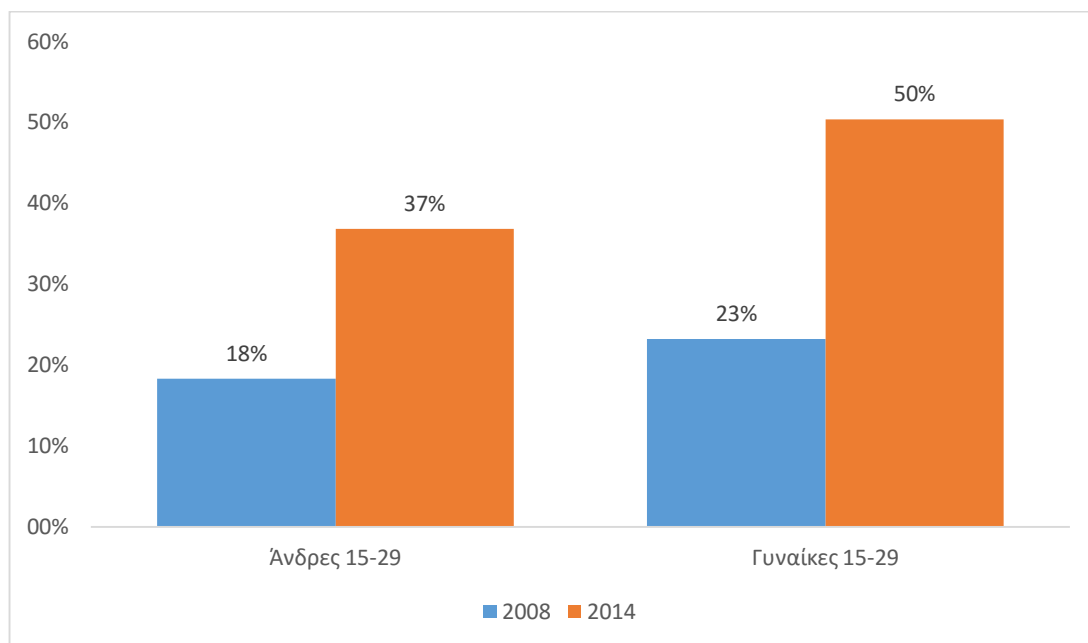
	2008	2014
Άνδρες	59.0%	46.6%
Γυναίκες	33.2%	29.6%
Άνδρες 15-29	62.4%	40.9%
Γυναίκες 15-29	34.1%	24.0%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πρέπει ωστόσο να σημειώσουμε ότι η πτώση των ποσοστών απασχόλησης την περίοδο 2008-2014, όπως φαίνεται στον Πίνακα 8, ήταν κατά πολύ μεγαλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη πτώση του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών.

Όσον αφορά τον πληθυσμό ηλικίας 15-29 ετών, τα συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν είναι παρόμοια. Τα ποσοστά απασχόλησης των ανδρών είναι υψηλότερα από αυτά των γυναικών, αλλά η μείωσή τους είναι μεγαλύτερη και πάλι. Αξιοσημείωτο ωστόσο είναι το γεγονός πως το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών ηλικίας 15-29 ετών ήταν υψηλότερο από αυτό του γενικού πληθυσμού το 2008. Για τις γυναίκες ισχύει το ίδιο, όμως στην περίπτωση αυτή η διαφορά είναι αρκετά μικρότερη. Τέλος, το 2014, τα ποσοστά απασχόλησης των νέων είναι σαφώς μικρότερα από αυτά του γενικού πληθυσμού. Στο Γράφημα 5 παρουσιάζονται τα ποσοστά απασχόλησης ανδρών και γυναικών ηλικίας 15-29 ετών τα έτη 2008 και 2014.

Γράφημα 5. Ποσοστά απασχόλησης ανδρών και γυναικών ηλικίας 15-29 ετών στις αγροτικές περιοχές

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στον Πίνακα 9, παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας του γενικού πληθυσμού και του πληθυσμού ηλικίας 15-29 ετών στις αγροτικές περιοχές. Όπως αναμενόταν, τα ποσοστά ανεργίας για τους νέους είναι κατά πολύ υψηλότερα σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά για τον πληθυσμό των αγροτικών περιοχών.

Για τους άνδρες, το γενικό ποσοστό ανεργίας είναι 3,3% ενώ για τις γυναίκες 9,2%. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τους νέους μεταξύ 15 και 29 ετών είναι 18,3% και 23,2%. Ωστόσο, μετά την κρίση, οι αυξήσεις των ποσοστών ανεργίας για τις γυναίκες είναι υψηλότερες σε σχέση με αυτές των ανδρών.

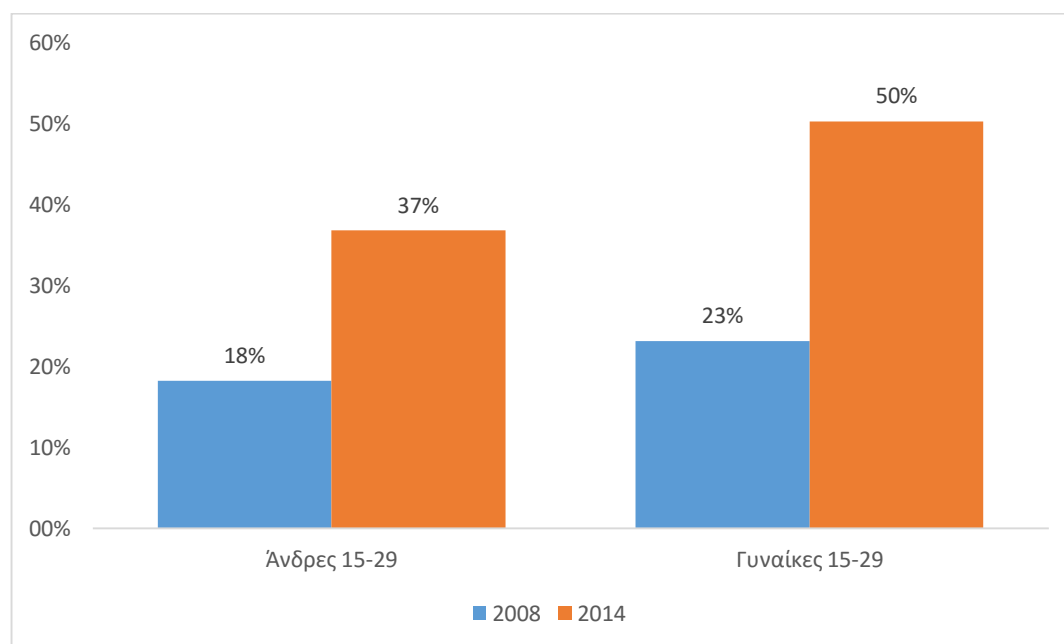
Πίνακας 9. Ποσοστά ανεργίας ανά φύλο στις αγροτικές περιοχές, 2008,2014.

	2008	2014
Άνδρες	3.3%	9.4%
Γυναίκες	9.2%	24.6%
Άνδρες 15-29	18.3%	36.8%
Γυναίκες 15-29	23.2%	50.3%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Όπως φαίνεται στο Γράφημα 6, το ποσοστό ανεργίας των νέων ανδρών αυξάνεται κατά 19 περίπου ποσοστιαίες μονάδες, ενώ αυτό των γυναικών κατά 27. Σε συνδυασμό με τα ποσοστά απασχόλησης, που παρουσιάστηκαν πιο πάνω, φαίνεται ότι κατά τη διάρκεια της κρίσης οι γυναίκες επλήγησαν περισσότερο από τους άνδρες σε όρους ανεργίας και οι άνδρες περισσότερο από τις γυναίκες σε όρους απασχόλησης. Πιθανώς, αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι οι άνδρες είχαν μεγαλύτερη συμμετοχή εξαρχής στην αγορά εργασίας οπότε ήταν και πιο πιθανό να πληγούν από την κρίση και τη μείωση της απασχόλησης.

Γράφημα 6. Ποσοστά ανεργίας ανδρών και γυναικών ηλικίας 15-29 ετών στις αγροτικές περιοχές

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

β. Η διάρθρωση της απασχόλησης και της ανεργίας ανά εκπαιδευτική βαθμίδα

Στον Πίνακα 10, παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας των νέων ηλικίας 15-29 στις αγροτικές περιοχές ανά βαθμίδα εκπαίδευσης τα έτη 2008 και 2014. Αρχικά, όσον αφορά τα ποσοστά απασχόλησης το 2008, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης είχαν οι νέοι με απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης (71,9%), ακολουθούσαν όσοι δεν είχαν τελειώσει τη στοιχειώδη εκπαίδευση (62,7%) και όσοι είχαν μεταδευτεροβάθμια κατάρτιση (61,2%). Τα αποτελέσματα αυτά κρίνονται αναμενόμενα ιδίως αν αναλογιστούμε πως πριν την κρίση υπήρχε η πεποίθηση πως δεν χρειάζονται ιδιαίτερες γνώσεις και δεξιότητες για να απασχοληθεί κάποιος στον αγροτικό τομέα.

Πίνακας 10. Ποσοστά απασχόλησης και ανεργίας ατόμων ηλικίας 15-29 ετών ανά εκπαιδευτική βαθμίδα στις αγροτικές περιοχές, 2008,2014.

	2008		2014	
	% απασχόληση	% ανεργία	% απασχόληση	% ανεργία
Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο	0.0%	100.0%	31.3%	57.7%
Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	62.7%	27.5%	41.8%	53.1%
Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	71.9%	22.0%	58.9%	38.7%
Έχουν τελειώσει την Γ΄ τάξη μέσης εκπαίδευσης	57.8%	16.1%	36.7%	43.0%
Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	27.6%	6.0%	14.4%	38.8%
Έχουν μεταδευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση	61.2%	6.9%	39.3%	35.7%
Έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	38.2%	26.6%	0.0%	100.0%
Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο	41.0%	0.0%	0.0%	0.0%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Ωστόσο, όπως φαίνεται στον Πίνακα 10, η κατάσταση άλλαξε δραματικά το 2014. Όπως αναμενόταν τα ποσοστά απασχόλησης μειώθηκαν δραματικά για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν δύο επιπλέον ευρήματα. Παρατηρείται μείωση της (ήδη χαμηλής) απασχόλησης όσων είχαν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή μεταπτυχιακό τίτλο. Επίσης, παρά τη μεγάλη μείωσή τους, τα ποσοστά απασχόλησης όσων δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση και όσων έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης παραμένουν τα υψηλότερα. Συνεπώς, φαίνεται πως μειώθηκαν τα εκπαιδευτικά προσόντα όσων εργάζονται στις αγροτικές

περιοχές. Πιθανώς, είτε να μετακινήθουν σε αστικές ή ημιαστικές περιοχές είτε να μετανάστευσαν στο εξωτερικό προκειμένου να αυξήσουν τις πιθανότητες εύρεσης εργασίας.

Από την άλλη πλευρά, τα ποσοστά ανεργίας ήταν και προ κρίσης ιδιαίτερα υψηλά. Βέβαια, κάτι τέτοιο είναι αναμενόμενο ειδικά για τις χαμηλές βαθμίδες εκπαίδευσης. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι, με βάση τα δεδομένα του Πίνακα 10, το 26,6% των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας 15-29 ετών στις αγροτικές περιοχές παρέμενε χωρίς εργασία. Μετά την κρίση, όπως ήταν λογικό, τα ποσοστά ανεργίας αυξήθηκαν. Σε δυσμενέστερη θέση φαίνεται να είναι οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όσοι δεν πήγαν καθόλου σχολείο ή δεν ολοκλήρωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση.

γ. Η διάρθρωση της απασχόλησης και της ανεργίας ανά οικογενειακή κατάσταση

Όσον αφορά τη διάρθρωση της απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-29 ετών ανά οικογενειακή κατάσταση στις αγροτικές περιοχές (Πίνακας 11), παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης είχαν όσοι ήταν παντρεμένοι (54,8%) και ακολουθούσαν οι άγαμοι με 48,6% και οι χήροι ή διαζευγμένοι με 39,9%.

Πίνακας 11. Ποσοστά απασχόλησης ατόμων ηλικίας 15-29 ετών ανά οικογενειακή κατάσταση, 2008, 2014.

	2008	2014
Άγαμοι	48.6%	32.3%
Παντρεμένοι	54.8%	42.6%
Χήροι, Διαζευγμένοι	39.9%	36.3%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Το 2014, τα ποσοστά απασχόλησης για όλες τις κατηγορίες είναι μειωμένα όπως αναμένεται. Ωστόσο, η μείωση είναι μεγαλύτερη για τους άγαμους (14 ποσοστιαίες μονάδες). Για τους παντρεμένους η μείωση είναι περίπου 12 ποσοστιαίες μονάδες ενώ για τους χήρους/διαζευγμένους είναι 3,6 ποσοστιαίες μονάδες.

Όσον αφορά τα ποσοστά ανεργίας των ατόμων ηλικίας 15-29 στις αγροτικές περιοχές, αυτά παρουσιάζονται στον Πίνακα 12. Το ποσοστό ανεργίας των παντρεμένων ήταν το χαμηλότερο προ κρίσης και παραμένει το 2014 αλλά σημαντικά αυξημένο, από 3,5%

στο 32,9%. Επίσης, αυξήθηκε το ποσοστό ανεργίας των άγαμων από 6,0% σε 42,9% ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους χήρους/διαζευγμένους αυξήθηκε από 15,2% σε 63,7%.

Πίνακας 12. Ποσοστά ανεργίας ατόμων ηλικίας 15-29 ετών ανά οικογενειακή κατάσταση, 2008, 2014.

	2008	2014
Άγαμοι	6.0%	42.9%
Παντρεμένοι	3.5%	32.9%
Χήροι, Διαζευγμένοι	15.2%	63.7%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

δ. Η διάρθρωση της απασχόλησης και της ανεργίας ανά αντικείμενο σπουδών

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση των ποσοστών απασχόλησης ανά αντικείμενο σπουδών. Στο σημείο αυτό της ανάλυσης, έχουμε τη δυνατότητα να παρατηρήσουμε αν τα άτομα ηλικίας 15-29 ετών απασχολούνται σε μεγαλύτερο βαθμό εάν έχουν σπουδάσει σε κάποιο σχετικό με τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας αντικείμενο σπουδών.

Πίνακας 13. Ποσοστά απασχόλησης ατόμων ηλικίας 15-29 ετών ανά αντικείμενο σπουδών, 2008, 2014.

	2008	2014
Γενικά Προγράμματα	41.9%	25.3%
Επιστήμες της Εκπαίδευσης	73.3%	60.4%
Ανθρωπιστικές επιστήμες και Τέχνες	58.9%	33.0%
Ξένες Γλώσσες	59.6%	44.2%
Κοινωνικές Επιστήμες, Οικονομικά, Νομικά	62.6%	50.7%
Επιστήμες	100.0%	0.0%
Επιστήμες της Ζωής	0.0%	0.0%
Φυσικές Επιστήμες	100.0%	55.2%
Μαθηματικά και Στατιστική'	26.0%	35.1%
Πληροφορική'	78.7%	48.1%
Χρήση Υπολογιστών	67.0%	39.1%
Μηχανολογία, Βιομηχανία, Κατασκευές	78.6%	52.6%
Γεωργία και Κτηνιατρική	49.7%	70.9%
Επιστήμες της Υγείας	67.8%	46.6%
Υπηρεσίες	65.2%	51.4%
Μη δυνάμενα να καταταγούν	100.0%	100.0%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στον Πίνακα 13, παρουσιάζονται τα ποσοστά απασχόλησης για τους νέους ηλικίας 15-29 ετών ανάλογα με το αντικείμενο εκπαίδευσής τους το γ' τρίμηνο του 2008 και του 2014. Σε γενικές γραμμές αναμένουμε τα ποσοστά απασχόλησης να μειώνονται, κάτι το οποίο παρατηρείται, σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα 13, σε όλα τα αντικείμενα εκπαίδευσης πλην δύο: «Γεωργία και Κτηνιατρική» και «Μαθηματικά και Στατιστική».

Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, το αποτέλεσμα αυτό έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς παρατηρείται πως τα άτομα με αντικείμενο σπουδών σχετικό με τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας βρίσκονται σε ευνοϊκότερη θέση στις αγροτικές περιοχές σε σχέση με αποφοίτους άλλων σχολών και εκπαιδευτικών αντικειμένων. Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία («Μαθηματικά και Στατιστική»), το αποτέλεσμα δεν είναι αναμενόμενο και το αντικείμενο σπουδών δεν σχετίζεται με κάποιο τρόπο με την κτηνοτροφία, τη γεωργία κλπ.

Πίνακας 14. Ποσοστά ανεργίας ατόμων ηλικίας 15-29 ετών ανά αντικείμενο σπουδών, 2008, 2014.

	2008	2014
Γενικά Προγράμματα	9.0%	39.9%
Επιστήμες της Εκπαίδευσης	19.3%	39.6%
Ανθρωπιστικές επιστήμες και Τέχνες	33.9%	60.9%
Ξένες Γλώσσες	32.4%	55.8%
Κοινωνικές Επιστήμες, Οικονομικά, Νομικά	26.6%	46.7%
Επιστήμες	0.0%	0.0%
Επιστήμες της Ζωής	100.0%	0.0%
Φυσικές Επιστήμες	0.0%	26.7%
Μαθηματικά και Στατιστική'	67.7%	64.9%
Πληροφορική'	21.3%	49.6%
Χρήση Υπολογιστών	16.2%	54.2%
Μηχανολογία, Βιομηχανία, Κατασκευές	16.6%	43.0%
Γεωργία και Κτηνιατρική	44.3%	25.8%
Επιστήμες της Υγείας	22.7%	45.5%
Υπηρεσίες	28.0%	45.1%
Μη δυνάμενα να καταταγούν	0.0%	0.0%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Τα αντίστοιχα ποσοστά ανεργία ανάλογα με το αντικείμενο σπουδών παρουσιάζονται στον Πίνακα 14. Τα αποτελέσματα αυτού του πίνακα επιβεβαιώνουν τα συμπεράσματα

από τον Πίνακα 13. Οι μοναδικές κατηγορίες σπουδών όπου τα ποσοστά ανεργίας μειώνονται είναι τα «Μαθηματικά και Στατιστική» και «Γεωργία και Κτηνοτροφία». Βέβαια, όσον αφορά την πρώτη κατηγορία η μείωση του ποσοστού ανεργίας είναι μικρή (λιγότερο από 3 ποσοστιαίες μονάδες). Όμως, οι απόφοιτοι σχολών με αντικείμενο σχετικό με τη γεωργία και την κτηνοτροφία έχουν ποσοστό ανεργίας χαμηλότερο κατά 19 περίπου ποσοστιαίες μονάδες. Συνεπώς, φαίνονται και πάλι ευνοημένοι σε σχέση με αποφοίτους άλλων σχολών, όπου τα ποσοστά ανεργίας σημειώνουν σημαντικές αυξήσεις την περίοδο 2008-2014, οι οποίες φτάνουν έως και τις 30 ποσοστιαίες μονάδες.

ε. Η διάρθρωση της απασχόλησης και της ανεργίας ανά περιφέρεια

Η γεωγραφική διάρθρωση της απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές για τους νέους ηλικίας 15-29 ετών παρουσιάζεται στον Πίνακα 15. Προτού ωστόσο παρουσιάσουμε τα κύρια ευρήματα αυτής της διάστασης της απασχόλησης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι γεωγραφικές περιφέρειες όπως η Αττική περιλαμβάνουν κάποιες μικρές περιοχές οι οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν ως αγροτικές. Συνεπώς, ο πληθυσμός στις περιοχές αυτές να είναι μικρός (όπως και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας) και το δείγμα να μην είναι αντιπροσωπευτικό, παρότι τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται σταθμίζονται.

Πίνακας 15. Ποσοστά απασχόλησης ατόμων ηλικίας 15-29 ετών ανά γεωγραφική περιφέρεια, 2008, 2014.

	2008	2014
Ανατ. Μακεδονία & Θράκη	53.7%	41.2%
Κεντρ. Μακεδονία	51.7%	29.7%
Δυτ. Μακεδονία	38.1%	31.2%
Ήπειρος	50.3%	23.4%
Θεσσαλία	51.9%	37.4%
Ιόνιοι Νήσοι	59.3%	45.9%
Δυτική Ελλάδα	40.6%	24.3%
Στερεά Ελλάδα	37.3%	31.4%
Αττική	46.9%	40.3%
Πελοπόννησος	49.0%	33.2%
Βόρειο Αιγαίο	48.7%	29.4%
Νότιο Αιγαίο	58.8%	41.7%
Κρήτη	56.5%	36.3%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στον Πίνακα 15, αρχικά παρατηρούμε ότι τα ποσοστά απασχόλησης σε όλες τις περιφέρειες της χώρας μειώνονται. Το αποτέλεσμα αυτό είναι απόλυτα αναμενόμενο δεδομένης της ύφεσης που έπληξε την ελληνική οικονομία. Ωστόσο κάποιες γεωγραφικές περιφέρειες φαίνεται να επλήγησαν λιγότερο και άλλες περισσότερο από την κρίση όσον αφορά τα άτομα μεταξύ 15 και 29 ετών.

Η μεγαλύτερη μείωση της απασχόλησης φαίνεται να σημειώνεται στην Ήπειρο, όπου το ποσοστό απασχόλησης των νέων μειώθηκε κατά 27 ποσοστιαίες μονάδες. Κατά 22 ποσοστιαίες μονάδες μειώθηκε το ποσοστό στην Κεντρική Μακεδονία, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό μειώθηκε στην Κρήτη κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες. Σχεδόν ανάλογη (19%) ήταν η μείωση και στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. Τη μικρότερη μείωση του ποσοστού απασχόλησης εμφανίζουν οι περιφέρειες Αττικής, Στερεάς Ελλάδας και Δυτικής Μακεδονίας. Σε αυτές τις περιφέρειες, η μείωση είναι μεταξύ 6 και 7 ποσοστιαίων μονάδων.

Το αποτέλεσμα αυτό μας δείχνει πως στις χαρακτηριζόμενες ως αγροτικές περιοχές, οι νέοι ηλικίας 15-29 ετών είχαν μειωμένες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με το 2008, αλλά σε κάποιες περιοχές η μείωση ήταν σαφώς μικρότερη. Το αποτέλεσμα αυτό δε φαίνεται να οφείλεται σε κάποιο συγκεκριμένο χαρακτηριστικό των περιοχών αυτών. Ίσως για αυτό το λόγο να ήταν πιο χρήσιμη μια ανάλυση ανά κλάδο.

Πίνακας 16. Ποσοστά ανεργίας ατόμων ηλικίας 15-29 ετών ανά γεωγραφική περιφέρεια, 2008, 2014.

	2008	2014
Ανατ. Μακεδονία & Θράκη	8.3%	31.7%
Κεντρ. Μακεδονία	8.8%	50.5%
Δυτ. Μακεδονία	27.5%	41.1%
Ήπειρος	20.5%	52.8%
Θεσσαλία	14.5%	45.9%
Ιόνιοι Νήσοι	8.5%	34.9%
Δυτική Ελλάδα	25.9%	51.6%
Στερεά Ελλάδα	29.1%	44.3%
Αττική	26.4%	13.9%
Πελοπόννησος	16.7%	40.1%
Βόρειο Αιγαίο	3.9%	45.5%
Νότιο Αιγαίο	0.0%	22.6%
Κρήτη	7.2%	33.4%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στον Πίνακα 16, παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας για τους νέους μεταξύ 15 και 29 ετών ανά γεωγραφική περιφέρεια. Με εξαίρεση την Αττική, σε όλες τις υπόλοιπες περιφέρειες, τα ποσοστά ανεργίας αυξάνονται. Οι μεγαλύτερες μεταβολές σημειώνονται στην Κεντρική Μακεδονία και στο Βόρειο Αιγαίο (41,7 και 41,6%), ενώ ακολουθεί η Ήπειρος με αύξηση 32,4 ποσοστιαίων μονάδων. Αντίθετα, στις αγροτικές περιοχές της Αττικής το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε κατά 12 σχεδόν ποσοστιαίες μονάδες.

Η παραπάνω γεωγραφική ανάλυση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ανεργία αυξήθηκε και η απασχόληση μειώθηκε με άνισο τρόπο μεταξύ των γεωγραφικών περιφερειών της Ελλάδας, αναφερόμενοι πάντα στους νέους 15-29 ετών στις αγροτικές περιοχές.

στ. Η διάρθρωση της ανεργίας ανά τομέα απασχόλησης στο παρελθόν

Ο κλάδος προέλευσης των ανέργων είναι ένα αρκετά σημαντικό στοιχείο για τη μελέτη της διάρθρωσης της ανεργίας. Ειδικά κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ύφεσης, όπως αυτή που βιώνει η ελληνική οικονομία από το 2008, η μελέτη των στοιχείων για τον κλάδο προέλευσης των ανέργων μπορεί να αποφέρει ενδιαφέροντα ευρήματα για τον τρόπο με τον οποίο η κρίση χτύπησε την ελληνική αγορά εργασίας. Έτσι, μπορούμε να μελετήσουμε ποιοι κλάδοι είχαν τις μεγαλύτερες απώλειες από την κρίση και αντίστοιχα να βρούμε ποιοι κλάδοι αποδείχθηκαν πιο «ανθεκτικοί» σε αυτού. Ωστόσο, καθώς η παρούσα ανάλυση εστιάζει στον αγροτικό τομέα, τα στοιχεία των Ερευνών Εργατικού Δυναμικού έχουν επεξεργαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να διαμορφώνονται δύο κατηγορίες: μία για τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας (γεωργία, δασοκομία και αλιεία) και μία για όλους τους υπόλοιπους κλάδους παραγωγής.

Στον Πίνακα 17α, παρουσιάζεται ο αριθμός των ανέργων ανά κλάδο προέλευσης για το δ' τρίμηνο του 2008 και το αντίστοιχο τρίμηνο του 2015. Όπως φαίνεται στον πίνακα, από τους 264 περίπου χιλιάδες ανέργους το δ' τρίμηνο του 2008, οι 7,4 χιλιάδες προέρχονταν από τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας και οι υπόλοιποι 257 χιλιάδες περίπου από τους υπόλοιπους κλάδους. Τα παραπάνω στοιχεία μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι περίπου το 2,8% των ανέργων το 2008 (δ' τρίμηνο) προέρχονταν από τον κλάδο της γεωργίας. Στον Πίνακα 17β, παρουσιάζονται τα αντίστοιχα στοιχεία για το δ' τρίμηνο του 2015. Όπως είναι αναμενόμενο και έχει περιγραφεί και σε προηγούμενη υποενότητα, ο αριθμός των ανέργων που είχαν εργαστεί στο παρελθόν είναι αυξημένος. Από τις 264,7 χιλιάδες το 2008 έχει ανέλθει στις 908,8 χιλιάδες το 2015.

Πίνακας 17α. Αριθμός ανέργων (σε χιλιάδες) ανά κλάδο εργασίας στο παρελθόν, δ' τρίμηνο 2008.

	Σύνολο	Ομάδες ηλικιών					
		15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	7.4	0.3	0.7	0.4	3.4	2.6	0.0
Λοιποί κλάδοι	257.3	2.5	26.0	44.5	119.3	64.5	0.6
ΣΥΝΟΛΟ	264.7	2.9	26.7	44.9	122.7	67.1	0.6

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πίνακας 17β. Αριθμός ανέργων (σε χιλιάδες) ανά κλάδο εργασίας στο παρελθόν, δ' τρίμηνο 2015.

	Σύνολο	Ομάδες ηλικιών					
		15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	17.2	0.2	0.4	2.1	7.6	6.4	0.6
Λοιποί κλάδοι	891.6	1.1	38.3	108.6	416.1	321.3	6.2
ΣΥΝΟΛΟ	908.8	1.2	38.6	110.6	423.7	327.7	6.9

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Από τις 908,8 χιλιάδες ανέργων που είχαν εργαστεί στο παρελθόν, οι 17,2 χιλιάδες προέρχονταν από τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας και οι υπόλοιποι 891,6 χιλιάδες από τους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας. Αυτό σημαίνει ότι το ποσοστό των ανέργων που είχαν εργαστεί στο παρελθόν και προέρχονται από επαγγέλματα γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας είναι ίσο με 1,8% το δ' τρίμηνο του 2015. Συνεπώς, παρατηρούμε ότι το ποσοστό συμμετοχής των ανέργων του πρωτογενή τομέα είναι μειωμένη σε σχέση με τους άλλους τομείς. Το στοιχείο αυτό αποκαλύπτει πως ο τομέας αυτός επλήγει σε μικρότερο βαθμό σε σύγκριση με τους άλλους τομείς. Ένα επιπλέον στοιχείο που ενισχύει το παραπάνω συμπέρασμα είναι πως ο αριθμός των ανέργων του πρωτογενή τομέα έχει υπερδιπλασιαστεί, ενώ ταυτόχρονα ο αριθμός των ανέργων των υπολοίπων τομέων της οικονομίας έχει υπερτριπλασιαστεί.

Ως προς την ηλικιακή διάρθρωση των ανέργων που είχαν εργαστεί στο παρελθόν, στους Πίνακες 17α και 17β παρουσιάζονται τα αντίστοιχα στοιχεία. Για την μικρότερη ηλικιακή ομάδα (15-19 ετών), το δ' τρίμηνο του 2008 είχαν εργαστεί στο παρελθόν μόλις 2,9 χιλιάδες άνεργοι εκ των οποίων μόλις 0,3 προέρχονταν από τον πρωτογενή τομέα. Ο αριθμός αυτός μειώθηκε σε 1,2 χιλιάδες για το σύνολο της οικονομίας και σε 0,2 χιλιάδες για τον πρωτογενή τομέα το δ' τρίμηνο του 2015. Πρέπει να σημειωθεί ότι

για αυτή την ηλικιακή ομάδα, οι αριθμοί είναι αρκετά μικροί για να εξαχθεί κάποιο ασφαλές συμπέρασμα.

Για την ηλικιακή ομάδα 20-24 ετών, ο αριθμός των ανέργων που είχαν εργαστεί στον παρελθόν στον πρωτογενή τομέα είναι μικρός τόσο το 2008 όσο και το 2015. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι είναι μειωμένος σε απόλυτους όρους, από 0,7 σε 0,4 χιλιάδες. Την ίδια στιγμή βέβαια, οι άνεργοι αυτής της ηλικιακής ομάδας που προέρχονται από τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας είχαν αυξηθεί (από 26 το 2008 σε 38,3 χιλιάδες το 2015).

Για την ηλικιακή ομάδα 25-29 ετών, τα αποτελέσματα είναι κάπως διαφορετικά σε σχέση με τις προηγούμενες ηλικιακές ομάδες. Πιο συγκεκριμένα, οι άνεργοι που προέρχονται από αυτή την ηλικιακή ομάδα και τον πρωτογενή τομέα το δ' τρίμηνο του 2008 ήταν 0,4 χιλιάδες. Το αντίστοιχο τρίμηνο του 2015, ο αριθμός αυτός είχε αυξηθεί σε 2,1 χιλιάδες άτομα. Η μεταβολή για τους υπόλοιπους κλάδους ήταν ίση με 65,7 χιλιάδες (από 44,9 χιλιάδες το 2008 σε 110,6 χιλιάδες το 2015).

Για τις ηλικιακές ομάδες 30-44 ετών και 45-64 ετών, οι απώλειες θέσεων εργασίας φαίνεται να είναι μεγαλύτερες για τους υπόλοιπους κλάδους σχετικά με τις αντίστοιχες απώλειες του πρωτογενή τομέα. Πιο συγκεκριμένα, για την ηλικιακή ομάδα 30-44, οι προερχόμενοι από τον πρωτογενή τομέα άνεργοι υπερδιπλασιάστηκαν, από 3,4 χιλιάδες το 2008 σε 7,6 χιλιάδες το 2015. Όμως, οι άνεργοι από τους υπόλοιπους κλάδους αυξήθηκαν κατά σχεδόν τέσσερις φορές, από 119 περίπου χιλιάδες το 2008 σε 416 χιλιάδες το 2015. Η κατάσταση που καταγράφεται στους Πίνακες 17α και 17β, είναι παρόμοια και για την ηλικιακή ομάδα 45-64 ετών. Οι άνεργοι του πρωτογενή τομέα αυξήθηκαν από 2,6 σε 6,4 χιλιάδες. Ενώ για τους άλλους τομείς, οι άνεργοι αυξήθηκαν σχεδόν πέντε φορές, από 64,5 χιλιάδες σε 321,3 χιλιάδες. Τέλος, για την ηλικιακή ομάδα άνω των 65 ετών, πρέπει να σημειωθεί ότι οι αριθμοί είναι αρκετά μικροί για να εξάγουμε ασφαλή και αξιόπιστα συμπεράσματα.

Συνοπτικά, οι Πίνακες 17α και 17β καταδεικνύουν ότι οι σχετικές απώλειες θέσεων εργασίας ήταν εκτενέστερες για τις μεγαλύτερες ηλικιακά ομάδες. Μάλιστα, για τον πρωτογενή τομέα, το παραπάνω συμπέρασμα ισχύει σε μεγαλύτερο βαθμό, καθώς οι άνεργοι 15-29 ετών σημείωσαν αύξηση από 1,4 σε 2,6 χιλιάδες. Η αντίστοιχη ποσοστιαία αύξηση είναι ίση με 85%. Από την άλλη πλευρά, η αντίστοιχη αύξηση για τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας ήταν ίση με 102%.

Ωστόσο, η παραπάνω ανάλυση θα μπορούσε να γίνει και ανά φύλο. Όμως, οι αριθμοί που προκύπτουν, ειδικά για τις μικρότερες ηλικιακά ομάδες στις οποίες θέλουμε να

εστιάσουμε, είναι μικροί και είναι πιθανό να υπάρχουν μεγάλα στατιστικά σφάλματα. Επίσης, η περαιτέρω ανάλυση των κλάδων της οικονομίας θα ήταν πιθανώς πιο χρήσιμη καθώς θα έδινε μια λεπτομερέστερη εικόνα των απωλειών θέσεων εργασίας κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Πάντως, τα παραπάνω στοιχεία που παρουσιάστηκαν αναδεικνύουν ότι ο πρωτογενής τομέας επλήγη σε μικρότερο βαθμό από την κρίση σε σχέση με το υπόλοιπο της οικονομίας, ενώ το παραπάνω συμπέρασμα ισχύει και για τους νέους ηλικίας 15-29 ετών.

Κεφάλαιο 4 : Εκτίμηση της πιθανότητας ανεργίας των νέων στην αγορά εργασίας.

Έπειτα από την περιγραφική ανάλυση των διαφόρων διαστάσεων της απασχόλησης των νέων στο αγροτικό τομέα, είναι απαραίτητη η εκτίμηση της μεμονωμένης επίδρασης κάθε παράγοντα (φύλο, ηλικιακή ομάδα, επίπεδο εκπαίδευσης κλπ) στην πιθανότητα απασχόλησης στον τομέα αυτό. Για την εκτίμηση των επιδράσεων αυτών, χρησιμοποιείται το πολυμετάβλητο οικονομετρικό υπόδειγμα τύπου logit.

Η ανάλυση logit είναι είδος παλινδρόμησης προκειμένου να αναλυθούν οι επιδράσεις κάθε παράγοντα σε μεταβλητές διωνυμικού τύπου, δηλαδή σε μεταβλητές που παίρνουν τις τιμές 0 και 1. Βασική υπόθεση της ανάλυσης αυτού του τύπου είναι ότι η πιθανότητα ενός ατόμου να βρεθεί σε κατάσταση ανεργίας είναι ένα τυχαίο γεγονός το οποίο εξαρτάται από την ταυτόχρονη επίδραση διαφόρων παραγόντων, όπως το φύλο, η ηλικιακή ομάδα, το επίπεδο εκπαίδευσης κλπ. Στην περίπτωση που μελετάμε, δίνουμε την τιμή 1 σε όσα άτομα απασχολούνται και την τιμή 0 σε όσα άτομα είναι άνεργα. Η γενική μορφή της εκτίμησης είναι:

$$Y = a + bX + e$$

Όπου Y είναι η διωνυμική μεταβλητή για την απασχόληση, η οποία είναι η εξαρτημένη μεταβλητή. Η μεταβλητή X είναι η ανεξάρτητη μεταβλητή του δείγματος και ουσιαστικά περιλαμβάνει όλους εκείνους τους παράγοντες για τους οποίους θα εκτιμηθεί η επίδρασή τους στην απασχόληση, δηλαδή στη μεταβλητή Y . Επίσης, ο όρος σφάλματος συμβολίζεται με το γράμμα e .

Στην παρούσα ανάλυση, εκτιμήθηκε το υπόδειγμα τύπου logit το οποίο υπολόγισε την πιθανότητα να είναι κάποιος άνεργος για τα έτη 2009 έως 2014. Οι αναλυτικές εκτιμήσεις παρουσιάζονται στους Πίνακες 17-22. Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στην τελευταία στήλη κάθε πίνακα είναι οι λόγοι πιθανοτήτων (odds ratios) οι οποίο μετρούν την οριακή επίδραση της μεταβολής ενός χαρακτηριστικού της ομάδας αναφοράς όταν τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά παραμένουν σταθερά.

Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμητής του λόγου πιθανοτήτων δίνεται από το πηλίκο της πιθανότητας ένας εργαζόμενος με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (αυτά της ομάδας αναφοράς) εκτός από ένα, να είναι άνεργος. Ο παρονομαστής του λόγου πιθανοτήτων δίνεται από το αντίστοιχο πηλίκο πιθανοτήτων για την ομάδα αναφοράς. Εάν ο λόγος

πιθανοτήτων είναι μεγαλύτερος (μικρότερος) της μονάδας, τότε μια μεταβολή στο συγκεκριμένο χαρακτηριστικό της ομάδας αναφοράς οδηγεί σε αύξηση (μείωση) της πιθανότητας κάποιος να είναι άνεργος.

Στην παρούσα ανάλυση, οι ανεξάρτητες μεταβλητές που περιλαμβάνονται είναι: οι ηλικιακές ομάδες έως 24 ετών, 25-34, 35-44, 45-54 και από 55 ετών και πάνω. Επίσης, περιλαμβάνονται τρία επίπεδα εκπαίδευσης (χαμηλό, μεσαίο και υψηλό), τρία επίπεδα αστικότητας (αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές), το φύλο και η περιφέρεια διαμονής σε τρεις κατηγορίες: Βόρεια, Κεντρική και Νότια Ελλάδα.

Προτού παρουσιαστούν τα αναλυτικά αποτελέσματα των εκτιμήσεων για κάθε έτος της περιόδου 2009-2014, πρέπει να οριστεί η ομάδα αναφοράς. Κατά την παρούσα ανάλυση, η ομάδα αναφοράς περιλαμβάνει τις γυναίκες, ηλικίας 35-44 ετών, με μεσαίο επίπεδο εκπαίδευσης, που ζουν σε αγροτικές περιοχές, είναι παντρεμένες και διαμένουν στην Κεντρική Ελλάδα.

α. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2009

Στον Πίνακα 18, παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις για την πιθανότητα απασχόλησης για το έτος 2009. Όσον αφορά τους νέους έως 24 ετών, ο λόγος των πιθανοτήτων είναι μεγαλύτερος της μονάδας (2.827) υποδηλώνοντας ότι η πιθανότητα απασχόλησης αυξάνεται για αυτή την ηλικιακή ομάδα σε σχέση με την ομάδα αναφοράς, διατηρώντας όλα τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά σταθερά (*ceteris paribus*). Η πιθανότητα απασχόλησης αυξάνεται και για τα άτομα ηλικίας 25-34 ετών ενώ είναι μικρότερη για τα άτομα που ανήκουν στις ηλικιακές ομάδες 45-54 και 55+. Οι αντίστοιχοι λόγοι πιθανοτήτων είναι 1.421, 0.814 και 0.485.

Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα 18, τα άτομα με υψηλό επίπεδο είχαν μεγαλύτερη πιθανότητα απασχόλησης κατά 28,8% καθώς ο λόγος πιθανοτήτων είναι ίσος με 1.288. αντίθετα, τα άτομα με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης έχουν μικρότερη πιθανότητα απασχόλησης κατά 27.9% σε σχέση με την ομάδα αναφοράς, δηλαδή τα άτομα μεσαίου επιπέδου εκπαίδευσης.

Επίσης, τα δεδομένα του Πίνακα 18 υποδηλώνουν ότι οι άνδρες έχουν μικρότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τις γυναίκες της ομάδας αναφοράς. Το αντίθετο ισχύει για τα μη παντρεμένα άτομα. Δηλαδή, οι μη παντρεμένες γυναίκες (που ανήκουν

Πίνακας 18. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2009.

	β	s.e	Wald	df	Sig.	Exp. (β)
Έως 24	1.039	.006	32017.818	1	0.000	2.827
25-34	.351	.004	6115.422	1	0.000	1.421
45-54	-.206	.005	1641.805	1	0.000	.814
55+	-.724	.007	9451.540	1	0.000	.485
Υψηλό επίπεδο εκπαίδ.	.253	.004	3849.746	1	0.000	1.288
Χαμηλό επίπεδο εκπαίδ.	-.327	.004	6849.478	1	0.000	.721
Ανδρας	-.830	.003	62894.655	1	0.000	.436
Άγαμος	.541	.004	17225.241	1	0.000	1.718
Βόρεια Ελλάδα	.279	.004	5819.135	1	0.000	1.322
Νότια Ελλάδα	.476	.005	9791.724	1	0.000	1.610
Αστικές	.202	.004	2030.303	1	0.000	1.224
Ημιαστικές	.182	.006	1008.507	1	0.000	1.200
Σταθ. όρος	-2.467	.006	171726.598	1	0.000	.085

στην ομάδα αναφοράς) έχουν περισσότερες πιθανότητες να εργάζονται σε σχέση με τις ανύπαντρες, καθώς ο συντελεστής της οικογενειακής κατάστασης είναι ίσος με .541 και ο αντίστοιχος λόγος πιθανοτήτων 1.718. Αυτό σημαίνει ότι οι παντρεμένες γυναίκες έχουν 72% παραπάνω πιθανότητες να απασχολούνται σε σχέση με τις ανύπαντρες *ceteris paribus*.

Σχετικά με τον τόπο κατοικίας, τα άτομα της ομάδας αναφοράς που διαμένουν στη Βόρεια ή στη Νότια Ελλάδα είναι περισσότερο πιθανό να απασχολούνται σε σχέση με τα άτομα που διαμένουν στην Κεντρική Ελλάδα. Οι λόγοι πιθανοτήτων είναι ίσοι με 1.322 και 1.610 για τη Βόρεια και τη Νότια Ελλάδα αντίστοιχα.

Τέλος, όσον αφορά το βαθμό αστικότητας του τόπου διαμονής, ο λόγος πιθανοτήτων για τις αστικές περιοχές είναι ίσος με 1.224 και για τις ημιαστικές περιοχές 1.200. Και στις δύο περιπτώσεις ο λόγος πιθανοτήτων είναι μεγαλύτερος της μονάδας δηλώνοντας ότι στις αγροτικές περιοχές (που περιλαμβάνονται στην ομάδα αναφοράς) οι πιθανότητες απασχόλησης είναι λιγότερες.

β. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2010

Από την παρούσα ενότητα και έπειτα, παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των πιθανοτήτων απασχόλησης και για τα επόμενα έτη από το 2010 έως το 2014. Με τον τρόπο αυτό,

Πίνακας 19. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2010.

	β	s.e	Wald	df	Sig.	Exp. (β)
Έως 24	1.053	.005	39344.762	1	0.000	2.865
25-34	.321	.004	6504.365	1	0.000	1.379
45-54	-.227	.004	2624.804	1	0.000	.797
55+	-.625	.006	10303.858	1	0.000	.535
Υψηλό επίπεδο εκπαίδ.	.270	.004	5428.827	1	0.000	1.310
Χαμηλό επίπεδο εκπαίδ.	-.353	.004	9794.966	1	0.000	.703
Άνδρας	-.716	.003	58734.113	1	0.000	.489
Γυναίκες	.497	.004	18677.952	1	0.000	1.644
Βόρεια Ελλάδα	.286	.003	7562.770	1	0.000	1.330
Νότια Ελλάδα	.416	.004	9035.299	1	0.000	1.516
Αστικές	.280	.004	4939.838	1	0.000	1.323
Χωρικές	.230	.005	2090.424	1	0.000	1.258
Σταθ. όρος	-2.257	.005	182264.130	1	0.000	.105

είναι δυνατή η διαχρονική εξέλιξη των επιδράσεων κάθε παράγοντα στην πιθανότητα απασχόλησης κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Στον Πίνακα 19, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης με τα δεδομένα του 2010. Αρχικά όσον αφορά την επίδραση της ηλικίας, τα άτομα ηλικίας έως 24 ετών έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τα άτομα της ομάδας αναφοράς, αφού ο αντίστοιχος λόγος πιθανοτήτων είναι ίσος με 2.865. Τα άτομα ηλικίας 25-34 ετών έχουν 37.9% μεγαλύτερη πιθανότητα να απασχολούνται σε σχέση με την ομάδα αναφοράς. Αντίθετα, για τις μεγαλύτερες ηλικιακά ομάδες, οι πιθανότητες απασχόλησης μειώνονται. Για τα άτομα ηλικίας 45-54 ετών, οι πιθανότητες μειώνονται κατά 20.3% ενώ για τα άτομα που είναι μεγαλύτερα των 55 ετών κατά 46.5%.

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης, οι εκτιμήσεις δε δίνουν διαφορετικά αποτελέσματα σε σύγκριση με το 2009. Τα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου έχουν κατά 31% περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με την ομάδα αναφοράς. Αντίθετα, οι πιθανότητες απασχόλησης των ατόμων με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο είναι σχεδόν κατά 30% λιγότερες.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, οι άνδρες έχουν μικρότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τις γυναίκες, που αποτελούν την ομάδα αναφοράς. Ο αντίστοιχος λόγος

πιθανοτήτων είναι ίσος με .489. Ωστόσο, η διαφορά είναι μικρότερη σε σχέση με το 2009. Επίσης, η πιθανότητες απασχόλησης αυξάνονται για τα μη παντρεμένα άτομα κατά 64.4%.

Όσον αφορά τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά και πιο συγκεκριμένα τον τόπο διαμονής, τα άτομα που διαμένουν στην Βόρεια ή τη Νότια Ελλάδα εξακολουθούν να έχουν περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τα άτομα της ομάδας αναφοράς, δηλαδή τα άτομα που διαμένουν στην Κεντρική Ελλάδα. Τέλος, ο βαθμός αστικότητας φαίνεται να διαφοροποιεί τις πιθανότητες απασχόλησης. Πιο συγκεκριμένα, οι πιθανότητες απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές είναι χαμηλότερες, αφού οι λόγοι πιθανοτήτων για τις αστικές και τις ημιαστικές περιοχές είναι ίσοι με 1.323 και 1.258 αντίστοιχα, δηλαδή μεγαλύτεροι της μονάδας.

γ. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2011

Πίνακας 20. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2011.

	β	s.e	Wald	df	Sig.	Exp. (β)
Έως 24	1.082	.005	48972.146	1	0.000	2.951
25-34	.429	.003	15224.322	1	0.000	1.536
45-54	-.182	.004	2215.109	1	0.000	.833
55+	-.672	.005	15076.130	1	0.000	.511
Υψηλό επίπεδο εκπαίδ.	.304	.003	8519.104	1	0.000	1.356
Χαμηλό επίπεδο εκπαίδ.	-.349	.003	12636.128	1	0.000	.705
Άνδρας	-.557	.003	45416.513	1	0.000	.573
Άγαμος	.567	.003	31618.665	1	0.000	1.764
Βόρεια Ελλάδα	.295	.003	10389.733	1	0.000	1.343
Νότια Ελλάδα	.317	.004	6255.857	1	0.000	1.373
Αστικές	.361	.004	10184.578	1	0.000	1.435
Ημιαστικές	.207	.005	1987.428	1	0.000	1.230
Σταθ. όρος	-2.078	.005	192451.164	1	0.000	.125

Στον Πίνακα 20, παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των πιθανοτήτων απασχόλησης για το έτος 2011. Όσον αφορά την ηλικιακή διάσταση της εκτίμησης, τα αποτελέσματα δεν διαφοροποιούνται σε σχέση με τις εκτιμήσεις των προηγούμενων ετών σε ποιοτικό επίπεδο. Σε ποσοτικό επίπεδο επίσης, οι διαφοροποιήσεις είναι μικρές. Οι νέοι ηλικίας έως 24 ετών έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα απασχόλησης σε σχέση με την ομάδα αναφοράς. Επίσης, το ίδιο ισχύει για τα άτομα ηλικίας 25-34 ετών, καθώς οι πιθανότητες απασχόλησής τους είναι αυξημένες κατά 53.6%. Η κατάσταση δεν αλλάζει όσον αφορά την ηλικιακή ομάδα 45-54. Για τη συγκεκριμένη ομάδα, ο λόγος πιθανοτήτων είναι 0.833, δηλαδή οι πιθανότητες απασχόλησής τους είναι μικρότερες κατά 16.7%. Για τα άτομα που είναι μεγαλύτερα των 55 ετών, οι πιθανότητες απασχόλησης είναι μειωμένες κατά 48.9%.

Τα αποτελέσματα της εκτίμησης δεν διαφοροποιούνται σημαντικά και για το επίπεδο εκπαίδευσης. Τα άτομα υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης παρουσιάζουν υψηλότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά 35.6%. Αντίθετα, τα άτομα χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης έχουν μικρότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά σχεδόν 30%, αφού ο λόγος πιθανοτήτων είναι ίσος με 0.705.

Όσον αφορά το φύλο, ο λόγος πιθανοτήτων είναι ίσος με 0.573, γεγονός που σημαίνει ότι οι άνδρες έχουν λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τις γυναίκες κατά 42.7%. Βέβαια αξίζει να σημειωθεί ότι η αντίστοιχη διαφορά τα προηγούμενα χρόνια ήταν κατά πολύ μεγαλύτερη (56.4 και 51.5 ποσοστιαίες αντίστοιχα). Επίσης, τα μη παντρεμένα άτομα έχουν 76.4% περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης. Η διαφορά αυτή είναι σχεδόν 10 ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερη σε σχέση με το 2010.

Όσον αφορά την περιφέρεια διαμονής, τα άτομα που διαμένουν στη Βόρεια Ελλάδα έχουν 34.3% περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τα άτομα της ομάδας αναφοράς, που διαμένουν στην Κεντρική Ελλάδα. Όσον αφορά τη Νότια Ελλάδα, εκεί τα άτομα έχουν 37.3% περισσότερες πιθανότητες.

Τέλος, στις αγροτικές περιοχές, οι πιθανότητες απασχόλησης παραμένουν μικρότερες, αφού στις αστικές περιοχές είναι αυξημένες κατά 43.5%, ενώ στις ημιαστικές περιοχές είναι αυξημένες κατά 23%.

δ. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2012

Στον Πίνακα 21, εμφανίζονται τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων για το έτος 2012. Οι περισσότερες διαφορές που προκύπτουν δεν είναι ποιοτικές, αλλά κατά κύριο λόγο ποσοτικές. Για παράδειγμα, τα άτομα ηλικίας έως 24 ετών έχουν παραπάνω από 3

φορές περισσότερες πιθανότητες να εργάζονται σε σύγκριση με την ομάδα αναφοράς. Επίσης, περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης έχουν και τα άτομα ηλικίας 25-34 ετών, αλλά εδώ η διαφορά περιορίζεται στις 55 ποσοστιαίες μονάδες. Τα άτομα ηλικίας 45-54 ετών έχουν μικρότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά 11.6%, αφού όπως φαίνεται στον Πίνακα 20, ο λόγος πιθανοτήτων είναι ίσος με 0.884. Τέλος, τα άτομα με ηλικία μεγαλύτερη των 55 ετών έχουν σχεδόν 45 λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης.

Πίνακας 21. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2012.

	β	s.e	Wald	df	Sig.	Exp. (β)
Έως 24	1.186	.005	66779.377	1	0.000	3.273
25-34	.443	.003	20758.556	1	0.000	1.557
45-54	-.123	.003	1405.984	1	.000	.884
55+	-.591	.005	16023.462	1	0.000	.554
Υψηλό επίπεδο εκπαίδ.	.346	.003	13931.645	1	0.000	1.413
Χαμηλό επίπεδο εκπαίδ.	-.440	.003	25915.535	1	0.000	.644
Άνδρας	-.498	.002	46336.238	1	0.000	.608
Άγαμος	.613	.003	47392.939	1	0.000	1.846
Βόρεια Ελλάδα	.143	.003	3087.208	1	0.000	1.154
Νότια Ελλάδα	-.119	.004	957.818	1	.000	.888
Αστικές	.505	.003	24475.462	1	0.000	1.657
Ημιαστικές	.327	.004	6125.505	1	0.000	1.387
Σταθ. όρος	-1.694	.004	162946.162	1	0.000	.184

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο, τα άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο έχουν 41% περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με την ομάδα αναφοράς (μεσαίο μορφωτικό επίπεδο). Μάλιστα, η διαφορά των πιθανοτήτων για τα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου είναι ιδιαίτερα αυξημένη σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Αντίθετα, τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου έχουν ακόμα χαμηλότερες πιθανότητες σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Ο λόγος πιθανοτήτων είναι ίσος με 0.644, γεγονός που σημαίνει ότι είναι λιγότερο πιθανό να απασχολούνται αυτά τα άτομα κατά 36.6%.

Από τα δεδομένα του Πίνακα 21, φαίνεται επίσης ότι οι άνδρες διατηρούν χαμηλότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τις γυναίκες. Ωστόσο, και σε αυτή την περίπτωση φαίνεται ότι η διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών μειώνεται. Επίσης, τα μη παντρεμένα άτομα έχουν ακόμα μεγαλύτερες πιθανότητες απασχόλησης κατά σχεδόν 85%.

Στα αποτελέσματα των εκτιμήσεων για τον τόπο διαμονής, παρατηρείται μια σημαντική διαφορά. Τα άτομα που διαμένουν σε περιοχές της Νότιας Ελλάδας έχουν μικρότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά 12.2% σε σχέση με τα άτομα που διαμένουν στην Κεντρική Ελλάδα και αποτελούν την ομάδα αναφοράς. Τα προηγούμενα χρόνια, όσοι διέμεναν σε περιοχές της Νότιας Ελλάδας είχαν μεγαλύτερες πιθανότητες, όμως αυτή η κατάσταση φαίνεται να αντιστρέφεται το 2012. Τέλος, σχετικά με το βαθμό αστικότητας, τα αποτελέσματα διαφέρουν μόνο ποσοτικά. Όσοι διαμένουν σε αστικές περιοχές, φαίνεται να έχουν 65.7% περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης, ενώ για όσους διαμένουν σε ημιαστικές περιοχές η διαφορά εκτιμάται στο 38.7% σε σχέση με τις αγροτικές περιοχές. Αυτές οι διαφορές και στις δύο περιπτώσεις έχουν διευρυνθεί αρκετά.

ε. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2013

Οι εκτιμήσεις των πιθανοτήτων απασχόλησης για το 2013 παρουσιάζονται στον Πίνακα 22. Για τα άτομα ηλικίας έως 24 ετών, οι πιθανότητες απασχόλησης παραμένουν σχεδόν τριπλάσιες σε σχέση με την ομάδα αναφοράς, καθώς ο λόγος των πιθανοτήτων είναι ίσος με 3.350. Τα άτομα ηλικίας 25-34 ετών εξακολουθούν να έχουν περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά 48.5%. Όσον αφορά τις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες, η κατάσταση φαίνεται να παραμένει η ίδια. Δηλαδή, τα άτομα ηλικίας μεταξύ 45 και 54 ετών έχουν λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά σχεδόν 12 ποσοστιαίες μονάδες. Τέλος, τα άτομα ηλικίας άνω των 55 ετών έχουν λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά 37.6%. η αντίστοιχη διαφορά τα προηγούμενα έτη ήταν αρκετά μικρότερη.

Όσον αφορά τα επίπεδα εκπαίδευσης, οι διαφορές παραμένουν ποσοτικές. Δηλαδή, τα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου εκτιμάται ότι έχουν κατά 54.3% περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης. Αντίθετα, τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου είναι λιγότερο πιθανό να απασχολούνται. Μάλιστα, η διαφορά εκτιμάται ότι είναι σχεδόν 40 ποσοστιαίες μονάδες με το λόγο πιθανοτήτων να είναι ίσος με 0.598.

Σχετικά με το φύλο, οι άντρες εξακολουθούν να είναι λιγότερο πιθανό να είναι απασχολημένοι κατά 35.8%. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί η διαφορά αυτή συνεχίζει να μειώνεται. Επίσης, όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση, τα άτομα που είναι μη παντρεμένα έχουν 88.4% περισσότερες πιθανότητες να απασχολούνται σε σχέση με τα παντρεμένα άτομα που ανήκουν στην ομάδα αναφοράς.

Πίνακας 22. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2013.

	β	s.e	Wald	df	Sig.	Exp. (β)
Έως 24	1.209	.005	69195.900	1	0.000	3.350
25-34	.395	.003	18223.942	1	0.000	1.485
45-54	-.132	.003	1925.030	1	0.000	.876
55+	-.471	.004	13208.876	1	0.000	.624
Υψηλό επίπεδο εκπαίδ.	.434	.003	24438.633	1	0.000	1.543
Χαμηλό επίπεδο εκπαίδ.	-.514	.003	40184.415	1	0.000	.598
Άνδρας	-.444	.002	41492.948	1	0.000	.642
Άγαμος	.633	.003	56084.708	1	0.000	1.884
Βόρεια Ελλάδα	.164	.002	4504.686	1	0.000	1.178
Νότια Ελλάδα	-.010	.004	8.152	1	.004	.990
Αστικές	.603	.003	39757.488	1	0.000	1.827
Ημιαστικές	.312	.004	6232.936	1	0.000	1.367
Σταθ. όρος	-1.521	.004	149634.711	1	0.000	.219

Σχετικά με τον τόπο διαμονής, τα άτομα που διαμένουν στη Βόρεια Ελλάδα εξακολουθούν να έχουν κατά 17.8% υψηλότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με την ομάδα αναφοράς. Τα άτομα που διαμένουν στη Νότια Ελλάδα έχουν σχεδόν τις ίδιες πιθανότητες απασχόλησης, αφού ο λόγος πιθανοτήτων εκτιμάται ότι είναι ίσος με 0.990. Δηλαδή, έχουν μόλις 1% λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης.

Τέλος, από τα αποτελέσματα σχετικά με το βαθμό αστικότητας προκύπτει μια μεγάλη διαφορά. Τα άτομα που διαμένουν σε αστικές περιοχές έχουν 82.7% περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης. Η διαφορά αυτή είναι αυξημένη κατά 17 ποσοστιαίες

μονάδες σε σχέση με το 2012. Στις ημιαστικές περιοχές, οι πιθανότητες απασχόλησης υπολογίζονται αυξημένες κατά 36.7 ποσοστιαίες μονάδες.

στ. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2014

Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων των πιθανοτήτων απασχόλησης για τα δεδομένα του έτους 2014. Μια πρώτη σημαντική διαφορά αφορά τα άτομα ηλικίας έως 25 ετών. Τα άτομα αυτά είναι περισσότερο πιθανό να απασχολούνται σε σχέση με άτομα της ομάδας αναφοράς, όπως φαίνεται στον Πίνακα 23. Ωστόσο, η διαφορά αυτή φαίνεται μειώνεται από τις 3.3 στις 2.7 φορές. Τα άτομα ηλικίας 25-34 ετών είναι πιο πιθανό να απασχολούνται κατά 47.2 ποσοστιαίες μονάδες. Αντίθετα, όπως και τα προηγούμενα έτη, τα άτομα ηλικίας 45-54 ετών έχουν λιγότερες πιθανότητες να εργάζονται κατά 13.4%. Ομοίως, τα άτομα που είναι μεγαλύτερα από 55 ετών είναι λιγότερο πιθανό να εργάζονται, αφού ο λόγος των πιθανοτήτων απασχόλησης είναι ίσος με 0.676.

Πίνακας 23. Εκτίμηση πιθανότητας απασχόλησης για το έτος 2014.

	β	s.e	Wald	df	Sig.	Exp. (β)
Έως 24	1.004	.005	48133.348	1	0.000	2.730
25-34	.386	.003	17109.968	1	0.000	1.472
45-54	-.143	.003	2230.084	1	0.000	.866
55+	-.391	.004	9404.646	1	0.000	.676
Υψηλό επίπεδο εκπαίδ.	.321	.003	12988.250	1	0.000	1.378
Χαμηλό επίπεδο εκπαίδ.	-.552	.003	46583.176	1	0.000	.576
Άνδρας	-.439	.002	40698.790	1	0.000	.645
Γαμος	.624	.003	54434.718	1	0.000	1.867
Βόρεια Ελλάδα	.118	.002	2270.172	1	0.000	1.126
Νότια Ελλάδα	.055	.003	265.165	1	.000	1.057
Αστικές	.490	.003	26403.363	1	0.000	1.632
Ημιαστικές	.310	.004	6356.749	1	0.000	1.364
Σταθ. όρος	-1.356	.004	118709.337	1	0.000	.258

Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, η πιθανότητα απασχόλησης των ατόμων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο εξακολουθεί να είναι υψηλότερη σε σύγκριση με αυτή της ομάδας αναφοράς, ωστόσο φαίνεται να σημειώνει σημαντική κάμψη το 2014. Πιο συγκεκριμένα, τα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου είναι πιο πιθανό να εργάζονται κατά 37.8%. Αντίθετα, τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου –όπως αναμένεται– εξακολουθούν να έχουν λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά 42.4%.

Παρόμοια με το 2013, η πιθανότητα απασχόλησης των ανδρών είναι μικρότερη από αυτή των γυναικών. Ο λόγος των πιθανοτήτων είναι ίσος με 0.645 γεγονός που σημαίνει ότι οι άνδρες έχουν 35.5% λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης. Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση, αυτή εξακολουθεί να παίζει σημαντικό ρόλο. Τα μη παντρεμένα άτομα έχουν 86.7% περισσότερες πιθανότητες να εργάζονται σε σχέση με τα παντρεμένα άτομα που αποτελούν την ομάδα αναφοράς.

Τέλος, τα γεωγραφικά φαίνεται να συνεχίζουν να παίζουν σημαντικό ρόλο στην πιθανότητα απασχόλησης. Σε σχέση με τα άτομα που διαμένουν στην Κεντρική Ελλάδα (τα οποία αποτελούν την ομάδα αναφοράς), τα άτομα που διαμένουν στη Βόρεια Ελλάδα έχουν περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης κατά 12.6 ποσοστιαίες μονάδες. Σε αντίθεση με το 2013, το ίδιο ισχύει και για τα άτομα που διαμένουν στη Νότια Ελλάδα τα οποία έχουν 5.7% περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σύγκριση με την ομάδα αναφοράς. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2013 οι κάτοικοι της Νότιας Ελλάδας είχαν λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης.

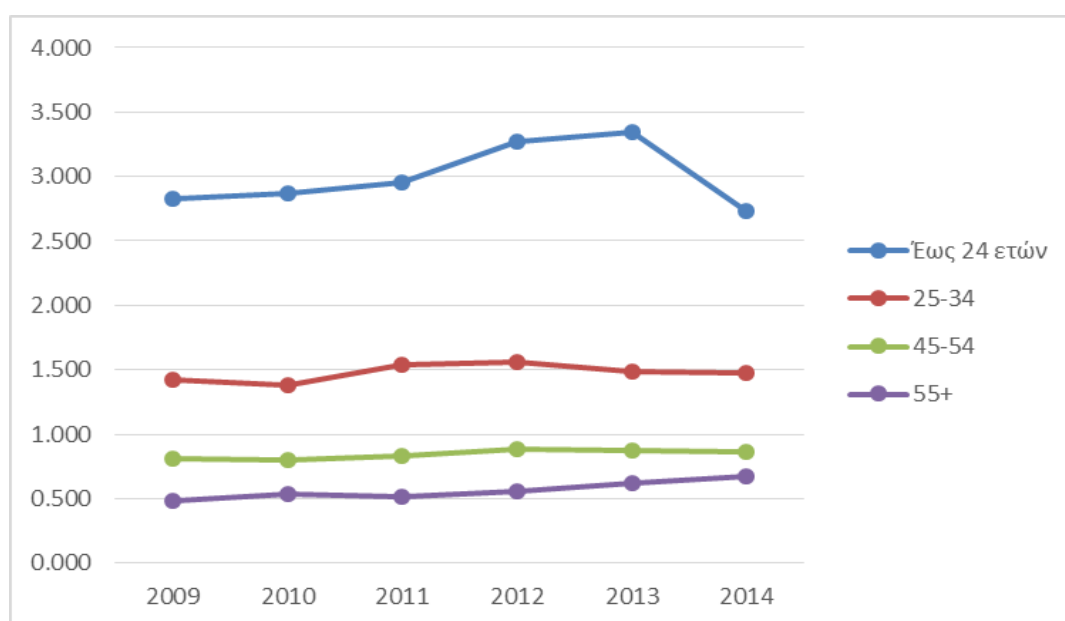
Όσον αφορά το βαθμό αστικότητας, τα αποτελέσματα είναι παρόμοια με τα προηγούμενα έτη. Η πιθανότητα απασχόλησης εξακολουθεί να είναι υψηλότερη στις αστικές και τις ημιαστικές περιοχές. Στις αστικές περιοχές, η πιθανότητα απασχόλησης είναι μεγαλύτερη κατά 63.2%, ωστόσο σημειώνει μεγάλη μείωση σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2013. Στις ημιαστικές περιοχές, η πιθανότητα απασχόλησης είναι υψηλότερη κατά 36.4%.

ζ. Διαχρονική εξέλιξη των πιθανοτήτων απασχόλησης

Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη των λόγων των πιθανοτήτων απασχόλησης κατά τη διάρκεια της υπό μελέτη περιόδου. Σκοπός της ανάλυσης της διαχρονικής πορείας των λόγων πιθανοτήτων είναι να βρεθεί εάν κάποια πληθυσμιακή ομάδα αύξησε (ή μείωσε) τις πιθανότητες απασχόλησής της. Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να εξαχθεί και κάποιο συμπέρασμα σχετικά με τις πιθανότητες απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές.

Στο Γράφημα 7, παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη των λόγων των πιθανοτήτων απασχόλησης για τις ηλικιακές ομάδες έως 24 ετών, 25-34, 45-54 ετών και άνω των 55 ετών. Όπως φαίνεται, οι νέοι ηλικίας έως 24 ετών έχουν διαρκώς υψηλότερη πιθανότητα απασχόλησης σε σχέση με τα άτομα 35-44 ετών που είναι η ομάδα αναφοράς. Ο λόγος πιθανοτήτων φαίνεται να αυξάνεται και να μεγιστοποιείται το 2013, ενώ το 2014 παρουσιάζει σημαντική πτώση. Η ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών έχει επίσης περισσότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με την ομάδα αναφοράς. Μάλιστα, ο λόγος των πιθανοτήτων απασχόλησης παραμένει σχεδόν σταθερός κατά τη διάρκεια της κρίσης, υποδηλώνοντας ότι η συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα επηρεάστηκε σε πολύ μικρό βαθμό από τις οικονομικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν. Οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες –όπως σημειώθηκε και στις προηγούμενες υποενοότητες– έχουν χαμηλότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με την ομάδα αναφοράς. Για την ηλικιακή ομάδα 45-54 ετών ο λόγος απασχόλησης κυμαίνεται από 0.797 έως 0.884, χωρίς να σημειώνει μεγάλες μεταβολές κατά τη διάρκεια της κρίσης. Από την άλλη, τα άτομα, που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα άνω των 55 ετών, έχουν μεν διαρκώς χαμηλότερες πιθανότητες απασχόλησης, ωστόσο η διαφορά των πιθανοτήτων σε σχέση με την ομάδα αναφοράς διαρκώς μειώνεται. Συνεπώς, φαίνεται ότι η συγκεκριμένη ομάδα ευνοήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης στις αγροτικές περιοχές που αποτελούν την ομάδα αναφοράς.

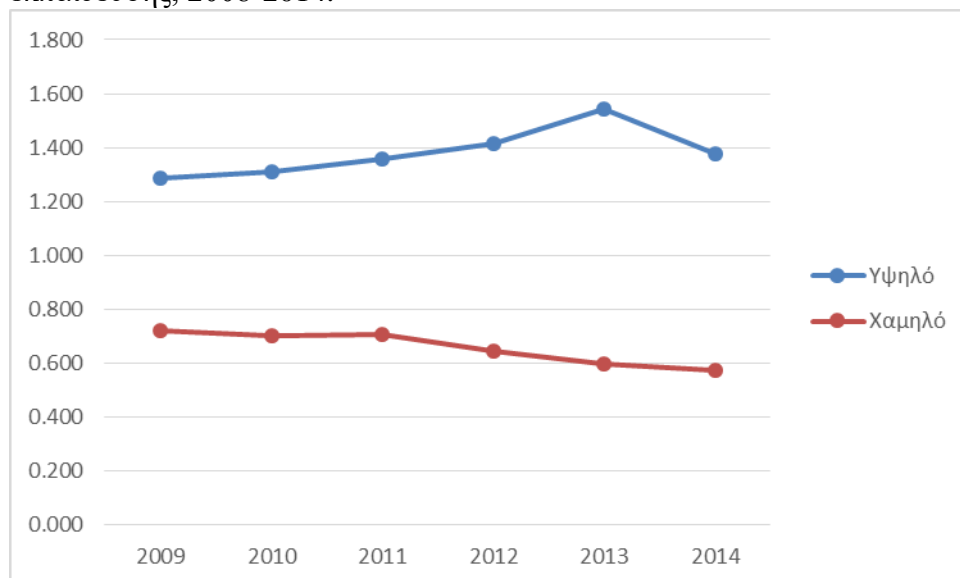
Γράφημα 7. Εξέλιξη των λόγων πιθανοτήτων απασχόλησης για διάφορες ηλικιακές ομάδες, 2008-2014.

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στο Γράφημα 8 ακολουθεί η διαχρονική ανάλυση των λόγων πιθανοτήτων ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης κάθε ατόμου. Αρχικά, είναι σαφές και αναμενόμενο ότι τα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου έχουν περισσότερες πιθανότητες σε σχέση με τα άτομα μεσαίου μορφωτικού επιπέδου, που αποτελούν την ομάδα αναφοράς. Επίσης, φαίνεται πως κατά τη διάρκεια της κρίσης, τα άτομα αυτά καταφέρνουν και διατηρούν τις πιθανότητες απασχόλησής τους σε υψηλά επίπεδα. Αντίθετα, ο λόγος των πιθανοτήτων απασχόλησης των ατόμων χαμηλού μορφωτικού επιπέδου φθίνει συνεχώς όπως φαίνεται στο Γράφημα 8. Πιο συγκεκριμένα, ενώ το 2009 τα άτομα χαμηλού μορφωτικού επιπέδου είχαν 27.9% λιγότερες πιθανότητες απασχόλησης, το 2014 η διαφορά αυτή μειώθηκε στο 57.6% στο 2014.

Γράφημα 8. Εξέλιξη των λόγων πιθανοτήτων απασχόλησης ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2008-2014.

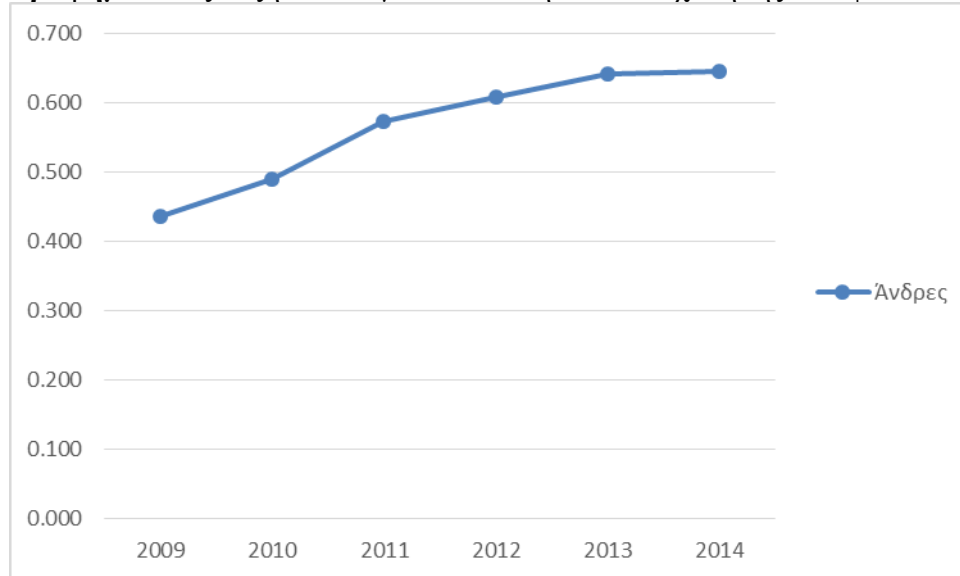

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Όσον αφορά το φύλο, η διαχρονική εξέλιξη του λόγου πιθανοτήτων των ανδρών ατόμων σε σχέση με αυτού των γυναικών αποκαλύπτει ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Αρχικά, οι άνδρες φαίνεται ότι έχουν μικρότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τις γυναίκες καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου από το 2009 έως το 2014. Ωστόσο, ο λόγος των πιθανοτήτων αυξάνεται σε μεγάλο βαθμό. Από το 0.436 το 2009 αυξάνεται στο 0.645 το 2014, όπως φαίνεται στο Γράφημα 9. Αυτό σημαίνει ότι οι άνδρες αύξησαν τις σχετικές πιθανότητες απασχόλησής τους σε σύγκριση με τις γυναίκες.

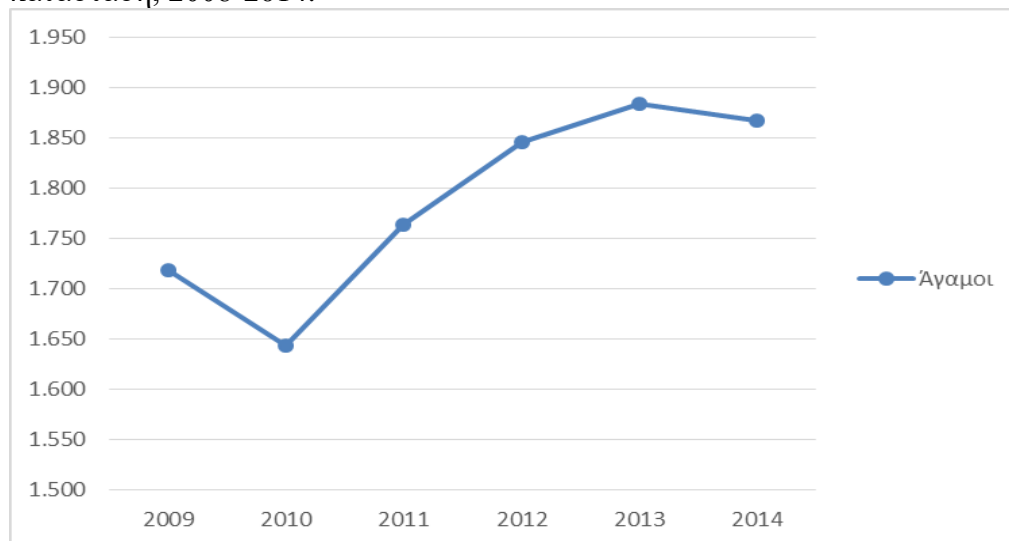
Γράφημα 9. Εξέλιξη των λόγων πιθανότητας απασχόλησης ανά φύλο, 2008-2014.

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Ενδιαφέρουσα εικόνα προκύπτει επίσης και από την απεικόνιση του λόγου των πιθανοτήτων απασχόλησης των άγαμων ατόμων (Γράφημα 10). Αρχικά, τα μη παντρεμένα άτομα έχουν διαχρονικά υψηλότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τα παντρεμένα. Παρά την αρχική μείωση, που σημειώνεται το 2010, ο λόγος πιθανοτήτων απασχόλησης αυξάνεται διαρκώς έως το 2014. Μάλιστα, οι πιθανότητες απασχόλησης των μη παντρεμένων ατόμων είναι σχεδόν διπλάσιες το 2014 (86.7% υψηλότερες). Το γεγονός αυτό ίσως φανερώνει πως τα μη παντρεμένα άτομα έγιναν πιο «ελκυστικά» προς απασχόληση στις αγροτικές περιοχές, που είναι η ομάδα αναφοράς.

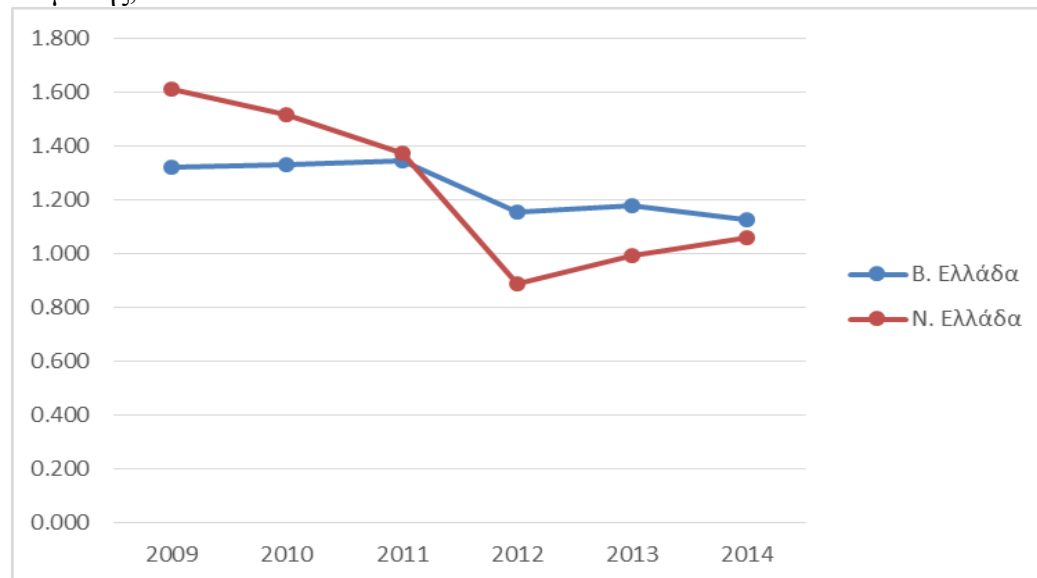
Γράφημα 10. Εξέλιξη των λόγων πιθανότητας απασχόλησης ανά οικογενειακή κατάσταση, 2008-2014.

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του τόπου διαμονής, αρχικά η περιφέρεια διαμονής φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση των πιθανοτήτων απασχόλησης. Στο Γράφημα 11 φαίνεται ότι οι λόγοι των πιθανοτήτων απασχόλησης μειώνονται κατά τη διάρκεια της κρίσης τόσο στη Βόρεια όσο και στη Νότια Ελλάδα. Μάλιστα, η μείωση στη Νότια Ελλάδα είναι αρκετά μεγαλύτερη, καθώς ο λόγος πιθανοτήτων μειώθηκε από το 1.610 στο 1.057. Αυτό σημαίνει ότι το 2014 τα άτομα που διέμεναν στη Νότια Ελλάδα είχαν σχεδόν τις ίδιες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με όσους διέμεναν στην Κεντρική Ελλάδα. Επίσης, οι κάτοικοι της Κεντρικής Ελλάδας φαίνεται να είναι ευνοημένοι καθώς ο λόγος πιθανοτήτων για τη Βόρεια Ελλάδα μειώθηκε από το 1.322 το 2009 στο 1.126 το 2014.

Γράφημα 11. Εξέλιξη των λόγων πιθανοτήτων απασχόλησης ανά περιοχή διαμονής, 2008-2014.

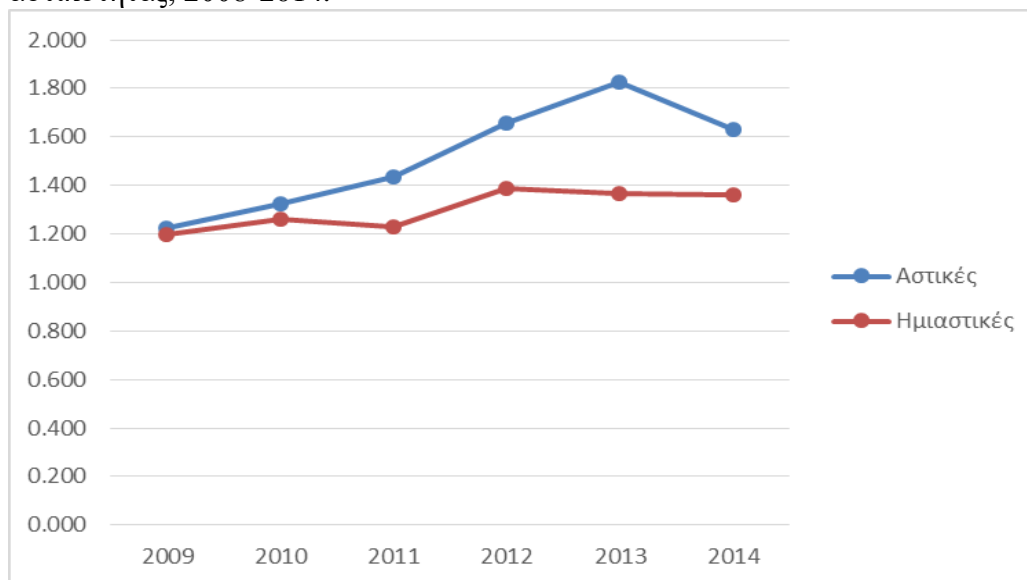

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Τέλος, στο Γράφημα 12 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του λόγου πιθανοτήτων ανάλογα με το βαθμό αστικότητας του τόπου διαμονής. Τόσο οι αστικές όσο και οι ημιαστικές περιοχές φαίνεται να διατηρούν υψηλότερες πιθανότητες απασχόλησης σε σχέση με τις αγροτικές περιοχές. Μάλιστα, οι πιθανότητες για τις αστικές περιοχές αυξάνεται σημαντικά με το λόγο πιθανοτήτων να αυξάνεται από το 1.224 το 2009 στο 1.632. Η αντίστοιχη αύξηση για τις ημιαστικές περιοχές είναι από 1.200 σε 1.364. Συνεπώς, φαίνεται ότι οι αγροτικές περιοχές βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Μάλιστα, η θέση τους αυτή φαίνεται να έγινε

ακόμα χειρότερη κατά τη διάρκεια της κρίσης, αποκαλύπτοντας πιθανώς ότι η ύφεση έπληξε περισσότερο τις αγροτικές περιοχές.

Γράφημα 12. Εξέλιξη των λόγων πιθανότητας απασχόλησης ανά βαθμό αστικότητας, 2008-2014.

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Κεφάλαιο 5 : Συμπεράσματα

Στην παρούσα ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν πρωτογενή δεδομένα των Ερευνών Εργατικού Δυναμικού της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για την περίοδο 2008 – 2014. Σκοπός της ανάλυσης ήταν η διερεύνηση διαφόρων διαστάσεων της ανεργίας και της απασχόλησης κατά τα χρόνια της κρίσης. Επίσης, καθώς αποκαλύπτεται από την περιγραφική ανάλυση ότι τα νεαρά άτομα ηλικίας έως 29 ετών αποτέλεσαν μία από τις πιο ευάλωτες ομάδες κατά τη διάρκεια της κρίσης, πραγματοποιήθηκε και εκτίμηση της πιθανότητας ανεργίας των νέων στην αγορά εργασίας με χρήση του πολυμετάβλητου οικονομετρικού υποδείγματος τύπου logit.

Τα συμπεράσματα της ανάλυσης συνοψίζονται ως εξής:

- Τα ποσοστά απασχόλησης του 2014 είναι δραστικά μειωμένα σε σχέση με αυτά του 2008.
- Οι άνδρες έχουν μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές από τις γυναίκες τόσο πριν την κρίση όσο και στο τέλος αυτής.
- Οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων διερευνούνται καθώς εστιάζουμε στην ηλικιακή ομάδα 15-29 ετών.
- Κατά τη διάρκεια της κρίσης, οι γυναίκες επλήγησαν περισσότερο από τους άνδρες στις αγροτικές περιοχές.
- Μελετώντας τη διάρθρωση της ανεργίας ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, διαπιστώνουμε ότι οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όσοι δεν πήγαν καθόλου σχολείο ή δεν ολοκλήρωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση, βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση.
- Οι παντρεμένοι έχουν διαχρονικά μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης, ενώ τα μικρότερα έχουν οι άγαμοι.
- Οι απόφοιτοι σχολών με αντικείμενο σχετικό με τη γεωργία και την κτηνοτροφία έχουν χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας σε σχέση με αποφοίτους άλλων σχολών.
- Η μεγαλύτερη μείωση της απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-29 ετών σημειώνεται στην Ήπειρο.

- Στις αγροτικές περιοχές, οι νέοι είχαν μειωμένες πιθανότητες απασχόλησης το 2014.
- Οι νέοι ηλικίας έως 24 ετών έχουν διαρκώς υψηλότερη πιθανότητα απασχόλησης σε σχέση με τα άτομα 35-44 ετών που είναι η ομάδα αναφοράς.
- Αντίθετα, οι μεγαλύτερες ηλικιακά ομάδες (45-54, 55+) έχουν μικρότερες πιθανότητες.
- Τα άτομα υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης έχουν υψηλότερη πιθανότητα απασχόλησης.
- Το αντίθετο ισχύει για τα άτομα χαμηλού επιπέδου εκπαίδευσης, των οποίων η πιθανότητα απασχόλησης μειώνεται συνεχώς κατά τη διάρκεια της κρίσης.
- Ενώ οι άνδρες έχουν χαμηλότερες πιθανότητες απασχόλησης, η σχετική πιθανότητα απασχόλησης αυξάνεται κατά τη διάρκεια της περιόδου 2008 – 2014.
- Παρόμοια ευρήματα υπάρχουν για τα μη παντρεμένα άτομα.
- Οι λόγοι των πιθανοτήτων απασχόλησης μειώνονται κατά τη διάρκεια της κρίσης τόσο στη Βόρεια όσο και στη Νότια Ελλάδα σε σχέση με την Κεντρική Ελλάδα που είναι η ομάδα αναφοράς.
- Οι πιθανότητες απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές είναι λιγότερες σε σχέση με τις αστικές ή τις ημιαστικές περιοχές.
- Οι πιθανότητες απασχόλησης στις αστικές περιοχές διαρκώς αυξάνονται.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Alpha Bank (2009) Ο Αγροτικός Τομέας στην Ελλάδα: Επιδοτήσεις και Παροχές Αντί για Αξιοποίηση των Συγκριτικών μας Πλεονεκτημάτων. *Οικονομικό Δελτίο*. Ιούνιος.

Αρβανίτη, Α. (2004). Η ανεργία των νέων ως κοινωνικό φαινόμενο στην Ευρώπη.

Γιαννίτσης, Τ., Ζωγραφάκης, Στ., Καστέλλη, Ι., Μαυρή, Δ. (2009) *Τεχνολογία και Ανταγωνιστικότητα στην Ελλάδα*. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Δαμιανός, Δ. (2010) Πολιτική για τη γεωργία, τα τρόφιμα και την ύπαιθρο. *Η Αυγή*. 28/2/2010.

Ζαμπέτα, Ν. (2012). Η ανεργία των νέων και οι πολιτικές απασχόλησης για την καταπολέμηση της στην Ελλάδα την περίοδο της οικονομικής κρίσης.

ΙΟΒΕ, ΣΕΒ, ΕΜΠ (2012) *Έρευνα στις επιχειρήσεις για την πρόβλεψη των μεταβολών στα Περιφερειακά παραγωγικά συστήματα και τις Τοπικές Αγορές Εργασίας*. Τομέας Τροφίμων και Βιο-αγροδιατροφής, ΕΣΠΑ 2007-2013.

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε., Ετήσια έκθεση 2014, *Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση*.

Κεχαγιά, Α. (2015). Η ανεργία στην Ελλάδα. Η επίπτωσή της στους νέους και στις γυναίκες και η αντιμετώπισή της από την πολιτεία.

Παπαδόπουλος, Α.Γ. (2008) Κοινωνικές Συγκρούσεις στην Ελληνική Ύπαιθρο. στο Σ. Κονιόρδος (επιμ). *Όψεις της Σύγχρονης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Κοινωνίας*. Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πάτρα. 153-181.

Ταρουδάκη, Μ. Ν. (2013). Η ανεργία στον αγροτικό χώρο στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία.

Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) (2015), Οικονομικό Δελτίο, τεύχος 42. Δεκέμβριος 2015.

Ξενόγλωσση

Arkleton Trust Seminar (2012) Rural South Europe: Social Changes in Crisis Times. November. Tarland. Scotland.

- European Society for Rural Sociology (2013) Rural resilience and vulnerability: the rural as locus of solidarity and conflict in times of crisis. 29 July – 1 August 2013. Florence. Italy.
- Eurostat (2010) *Agricultural census - provisional results*.
- Folke, C. et al. (2010) Resilience thinking: integrating resilience, adaptability and transformability. *Ecology and Society*, 15(4), 20.
- Heijman, W.J.M. et al. (2007) Rural Resilience as a new Development Concept. in *Development of Agriculture and Rural Areas in Central and Eastern Europe*. 100th Seminar of the EAAE. Novi Sad. Serbia.
- IRSA (2012) World Congress of Rural Sociology. Lisbon. Ιούλιος-Αύγουστος. Working Group 70: Financial Crisis and Rural Resilience in the Global North. <http://irsa2012.com/event/irsa-2012/lisbon/>
- Karanikolas, P. and Zografakis, S. (2008) Greek Farm Households: Income inequality, poverty and distributional impact of farm income. *Social Cohesion and Development*. 3(1):27-42.
- Kasimis, C. (2008) Survival and Expansion: Migrants in Greek Rural Regions. *Population, Space and Place*, 14:511-524.
- Kasimis, C. and Papadopoulos A.G. (1997) Family Farm and Capitalist Development in Greek Agriculture: A Critical Review of the Literature. *Sociologia Ruralis*. 37(2):209-227.
- McKinsey and Company (2011) *Η Ελλάδα 10 χρόνια μπροστά: προσδιορίζοντας το νέο Εθνικό Μοντέλο Ανάπτυξης*.
- O'Higgins, N. (2001). Youth unemployment and employment policy: A global perspective.
- Sarris, A.H. and Zografakis, S. (1996) Agricultural income statistics and policy: A view from Southern Europe. *B. Hill (ed). in Section: Income statistics for the agricultural household sector. Published by the European Commission, Eurostat*. Luxembourg. 160-170.

Tanveer Choudhry, M., Marelli, E., & Signorelli, M. (2012). Youth unemployment rate and impact of financial crises. *International Journal of Manpower*, 33(1), 76-95.

Zografakis S. and Karanikolas, P. (2012) Tracing the consequences of economic crisis in rural areas: evidence from Greece. in Adisa. R. (Ed.) *Rural Development*. InTech Publications. April. 311-335.

Ιστοσελίδες

www.statistics.gr (Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ.)